

Taipalsaaren Kirkonrannan satama-alueen matkailun kehittäminen yritystoiminnan näkö- kulmasta

LAB-ammattikorkeakoulu

Liiketalous

2022

Johanna Tielinen

Tekijä(t) Tielinen, Johanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 48	Valmistumisaika 2022
Työn nimi Taipalsaaren Kirkonrannan satama-alueen matkailun kehittäminen yritystoiminnan näkökulmasta		
Tutkinto Tradenomi (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio Taipalsaaren kunta		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä tutkittiin, miten Kirkonrannan satama-alueen matkailua voitaisiin kehittää yritystoiminnan näkökulmasta. Opinnäytetyön aikana toteutettiin kahdeksan teemahaastattelua paikallisille yrittäjille ja yritystoiminnan parissa työskenteleville sekä yksi teemahaastattelu kaavoituksen parissa työskentelevälle henkilölle.</p> <p>Taipalsaaren kunnan tavoitteena oli kehittää venesatama-alueesta toimivampi matkailun ja yritystoiminnan näkökulmasta. Kirkonrannan satama-alue on ollut lähtökohtaisesti toimiva. Alueella on ollut oleelliset palvelut, monipuoliset kulkuyhteydet ja pienimuotoista yritystoimintaa. Haasteena on ollut se, että alue ei ole palvellut kaikkia käyttäjäryhmiä kuten yrittäjiä ja matkailijoita. Kunta halusi saada opinnäytetyön kautta uusia ratkaisuja alueen kehittämiseen ja tietoa paikallisten yrittäjien ajatuksista ja mielipiteistä sekä näkökulmista.</p> <p>Aineiston kerääminen tapahtui toteuttamalla teemahaastatteluja. Teemahaastatteluilla selvitettiin paikallisten ajatuksia, mielipiteitä ja näkökulmia, joita yleisen teorian avulla ei voitu saada selville. Teemahaastatteluiden aineisto analysoitiin hyödyntämällä teemoittelua.</p> <p>Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että satama-alueen matkailun kehittäminen yritystoiminnan näkökulmasta on moniulotteista ja useiden tekijöiden huomioimista edellyttävää. Satama-alueen kehittämisen pääosassa ovat kunnan ja yritysten välinen yhteistyö, alueen nykyinen tila, toiminta, markkinointi, palvelut ja aluekehittäminen sekä matkailu.</p>		
Asiasanat aluekehittäminen, yritystoiminta, matkailu, satama-alue, venesataman kehittäminen		

Abstract

Author(s) Tielinen, Johanna	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2022
	Number of Pages 48	
Title of Publication Development of tourism in the Taipalsaari's Kirkonranta's marina in viewpoint of Business		
Name of Degree Bachelor of Business Administration (UAS)		
Name, title and organization of the client Taipalsaaren kunta		
Abstract <p>Thesis examines how tourism in the Kirkonranta's marina could be developed in viewpoint of Business. As solution, eight semi-structured interviews were executed during research for interviewees such as local entrepreneurs, local people who worked among business field, and people who worked in town planning.</p> <p>Objective of the municipality of Taipalsaari was to develop the functionality in Kirkonranta's marina in viewpoint of tourism and business. Fundamentally The marina was functional. In the area were already relevant services, versatile accessibility, and small-scale business. Main challenge was that the area didn't serve all target groups including entrepreneurs and tourists. The municipality wanted to achieve via thesis new solutions for development of the area, and information of local entrepreneurs' idea's, opinions, and viewpoints.</p> <p>Source of study was gathered by executing semi-structured interviews. Semi-structured interviews were chosen as method to discover local's ideas, opinions, and viewpoints, because information of the matters couldn't be found in theory. Source of semi-structured interviews were analysed with classification.</p> <p>Findings of the thesis show that development of the marina in viewpoint of Business is multidimensional and requires consideration of several factors. In the main role of development of the marina are cooperation between municipality and businesses, current state of the area, action in area, marketing, services, regional development, and tourism.</p>		
Keywords regional development, business, tourism, area of marina, development of the marina		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Julkinen sektori matkailun edistäjänä	5
2.1	Matkailun kehittäminen	5
2.2	Aluekehittäminen	6
2.3	Yhteistyö yritysten kanssa	7
2.4	Kuntien ja yritysten väliset yhteistyömallit	8
2.5	Esimerkkejä yritysverkostoista	9
3	Satama-alueen kehittäminen matkailukohteena	11
3.1	Satama matkailukohteena ja matkailun kehittäminen.....	11
3.2	Esimerkkejä satama-alueiden palvelutarjonnasta ja vesistön palveluista	12
3.3	Yritystoiminta.....	15
3.4	Kunta yritystoiminnan edistäjänä.....	18
3.5	Kehittäminen julkisilla hankkeilla	18
4	Laadullisen tutkimuksen kulku	21
4.1	Tutkimusmenetelmä.....	21
4.2	Aineiston kerääminen	23
5	Satama-alueen matkailua yritystoiminnan kehittämisen näkökulmasta lisäävät ja vähentävät tekijät.....	26
5.1	Matkailu ja satama- ja lähialueen nykyinen tila	26
5.2	Markkinointi	27
5.3	Yhteistyö ja toiminta.....	29
5.4	Palvelut ja aluekehittäminen.....	31
5.5	Yrittäjien näkemys kunnan roolista.....	33
5.6	Konkreettiset kehitysehdotukset.....	34
6	Kunnan roolia ohjaavat tekijät.....	36
6.1	Infrastruktuuri, venesatama ja lähialue.....	36
6.2	Kirkonrannan satama-alueen kaava ja sen asettamat rajoitukset.....	37
6.3	Alueella tapahtuva toiminta ja sen kehittäminen	38
7	Yhteenveto ja pohdinta	40
7.1	Tulokset.....	40
7.2	Pohdinta	41
	Lähteet.....	44

Liitteet

Liite 1. Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien teemahaastatteluiden kysymykset

Liite 2. Kaavoituksen parissa työskentelevien teemahaastatteluiden kysymykset

Liite 3. Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien teemahaastatteluissa hyödynnetty lisämateriaali

1 Johdanto

Maailman talouteen on vuoden 2020 kesäkuusta asti vaikuttanut COVID-19-pandemia (The World Bank 2020). Pandemia on vaikuttanut opinnäytetyön tutkimuskohteeseen ja aihepiiriin. Yritystoimintaan pandemia on vaikuttanut vakavasti viimeisen kahden vuoden aikana. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021b.) Yritysten julkisen tuen tarve on lisääntynyt koronavuoden 2020 aiheuttaman heikon suhdanteen takia (Tilastokeskus 2020a).

COVID-19 on vaikuttanut kotimaan- ja ulkomaan matkailuun. Matkailun määrä on laskenut muun muassa vuoden 2020 maaliskuussa ja laantunut entisestään huhtikuun aikana. Pandemia on vaikuttanut tuhoisasti etenkin ulkomaan matkailuun, mikä on näkynyt ulkomaille tapahtuvan matkailun huomattavana vähentymisenä. Kotimaan matkailuun COVID-19 ei ole vaikuttanut yhtä radikaalisti. Kotimaan matkailun osuus on kohonnut vuoden 2020 aikana 75 prosenttiin aikaisemmasta 55 prosentista. (Tilastokeskus 2020b.)

Työ- ja elinkeinoministeriön (2021a, 194) mukaan Lappeenrannan seutukunnan alueen matkailussa on vuoden 2021 keväänä nähtävissä potentiaalia. Yhteistyöverkostot ja tuotteistaminen ovat muuttuneet aikaisempaa tärkeämmiksi alueen kehittämistavoiksi. Tuotteistamisen lisäksi halutaan panostaa yhteistyöverkostojen luomiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Saaristoasiain neuvottelukunta (2017, 15) esittää, että saaristo-, rannikko- ja vesistömatkailupalveluiden tuotteistamista edesautettaisiin vähentämällä monimutkaista lainsäädäntöä ja lisäämällä yritysten mukana oloa hankkeissa. Alueellisten kehitysnäkymien perusteella liike-elämän palveluille on tulevaisuudessa tarvetta (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021a, 194).

Työelämässä, elämäntyyleissä ja arvoissa näkyvät muutokset edistävät vaikutelmaa saaristoalueiden tulevaisuuden elinvoimaisuudesta. Etätyön yleistyminen ja digitalisaatio luovat uusia mahdollisuuksia saaristoalueiden kasvulle. Työelämässä, elämäntyyleissä ja arvoissa näkyvät muutokset ovat kehittäneet uuden ilmiön, citymaalaiset. Citymaalaiset ovat henkilöitä, jotka kokevat maalaisuuden yhtä ominaiseksi kuin kaupunkilaisuuden. (Saaristoasiain neuvottelukunta ym. 2020, 20.)

Koronapandemian aiheuttamat vaikutukset ovat olleet erilaisia toimialojen välillä. COVID-19-pandemia on vaikuttanut useisiin toimialoihin negatiivisesti. Vain harvat

toimialat ovat hyötynet vallitsevasta tilanteesta. Tilanteesta on hyötynyt muun muassa välttämättömyystarvikkeita valmistavat tai myyvät yritykset. (Tulevaisuusvaliokunta 2020, 82—83.) Sutelan (2020) mukaan veneilyala on hyötynyt koronan lisäämästä kotimaan matkailusta. Ihmisten kiinnostuksen lisääntyessä veneilyä kohtaan retkeilysatamien on pitänyt panostaa olemassa olevaan palvelutarjontaan ja kehittää alalle uusia ratkaisuja.

Veneilijöiden arvostus kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja kohtaan on lisääntynyt. Muutoksen takia useissa venesatamissa on kehitetty toimintaa viime vuosien aikana entistä ympäristöystävällisemmäksi. Satama-alueille on lisätty esimerkiksi palveluiden tuottamiseen käytettäviä aurinkopaneeleja ja led-valaisimia. Kierrätyspalveluiden kehittämisessä on huomioitu ympäristö ja asiakasnäkökulma. (Sutela 2020.)

Opinnäytetyön aihe on Taipalsaaren satama-alueen matkailun kehittäminen yritystoiminnan näkökulmasta, koska Taipalsaaren kunta haluaa kehittää kunnan omistuksessa olevaa satama-aluetta toimeksiannon avulla matkailu- ja yritysystävällisemmäksi. Toimeksiannon pääasiallisena tarkoituksena on löytää ratkaisuja satama-alueen matkailun edistämiseen siten, että ensisijainen painotus on yritystoiminnan kehittämisessä satama-alueella. Yritystoiminnan näkökulman lisäksi tutkimuksessa otetaan huomioon matkailu- ja kuntanäkökulma. Näkökulmat otetaan huomioon, koska ne ovat vahvasti sidoksissa yritystoiminnan onnistumiseen satama-alueella.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, kuinka Taipalsaaren Kirkonrannan venesatama-alueesta saadaan vetovoimainen matkailukohde yritystoiminnan kehittämisen näkökulmasta. Kirkonrannan satama-alueen pääasiallisiin käyttäjäryhmiin kuuluvat satama-alueen läheisyydessä yritystoimintaansa harjoittavat yrittäjät, paikkakunnalla asuvat yksityishenkilöt ja alueella matkailevat yksityishenkilöt.

Tutkimusongelma saadaan ratkaistua, kun pystytään vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Mitä käytännön asioita tulee ottaa huomioon satama-alueen yritystoiminnan kehittämisessä, jotta yritystoiminnan harjoittaminen alueella on mahdollista?
- Millainen rooli Taipalsaaren kunnalla tulee olla satama-alueen kehittämisessä?

Opinnäytetyön aikana perehdytään muiden kuntien ja kaupunkien satama-alueilla tehtyihin ratkaisuihin yleisellä tasolla, ja hyödynnetään perehtymisestä saatua tietoa kehittämiskäytäntöjen ja -mallien hahmotteluun. Kehittämiskäytäntöjen ja -mallien hahmottamisen jälkeen tehdään niiden pohjalta kaksi laadullista haastattelua: yksi yrittäjille ja yritystoiminnan parissa työskenteleville ja yksi kaavoituksesta vastaaville henkilöille.

Yrittäjille ja yritystoiminnan parissa työskenteleville suunnatun haastattelun tarkoituksena on selvittää kyseisen kohderyhmän jäsenten näkemyksiä luotujen kehittämiskäytäntöjen ja -mallien tärkeydestä. Kaavoituksesta vastaaville henkilöille suunnatun haastattelun avulla halutaan selvittää, millä roolilla Taipalsaaren kunnalla tulisi olla sataman kehittämisessä.

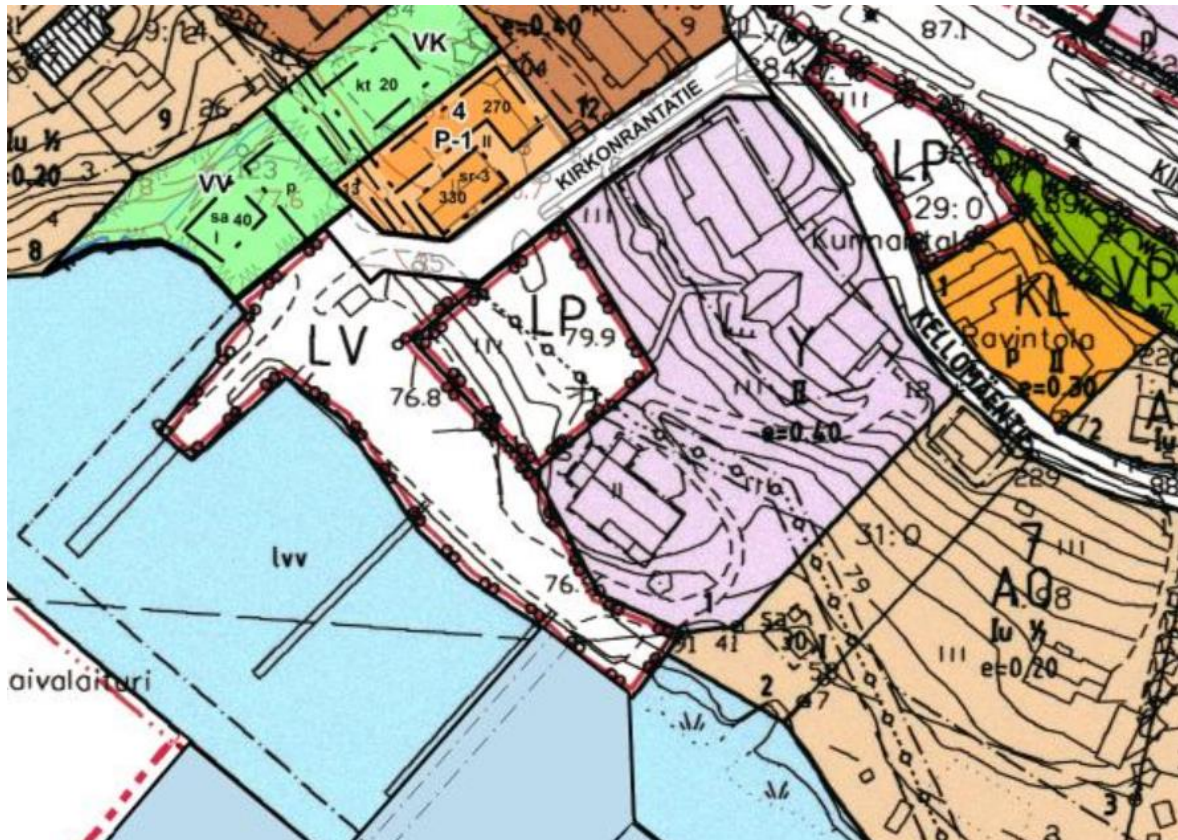
Tutkimuksessa sataman kehittämisellä tarkoitetaan ensisijaisesti yritystoiminnan näkökulmasta tapahtuvaa sataman kehittämistä. Tutkimuksen aikana perehdytään yritys-, matkailu- ja kuntanäkökulmaan sataman kehittämisessä. Kuntanäkökulmassa huomioidaan aluekehittäminen ja kaavoitus.

Opinnäytetyössä ei käsitellä suurien rahti- tai matkustajasatamien kehittämistä. Tutkimuskohteena ei ole myöskään meren yhteydessä oleva satama, vaan Järvi-Suomeen kuuluva venesatama-alue. Satama-alueen yhteydessä oleva toiminta on pienimuotoista ja kuluttajalähtöistä. Opinnäytetyössä ei käsitellä kuluttajanäkökulmaa sataman kehittämisestä.

Opinnäytetyön yhteistyökumppani on Taipalsaaren kunta. Tutkimuskohteena on Kirkonrannan satama- ja lähialue. Kunta on päättänyt edistää Kirkonrannan satama-alueen muuttamista vetovoimaisemmaksi matkailualueeksi yritystoiminnan kehittämisellä. Yritystoiminnan kehittämisen tarkoituksena on houkutella alueelle paikallisia- ja uusia yrittäjiä sekä parantaa alueen yrittäjien nykyisiä olosuhteita. Kirkonrannan satama-alue ja Taipalsaaren kunnantalo sijaitsevat Saimaan rannalla (Taipalsaaren kunta 2021).

Taipalsaaren kunta sijaitsee 15 kilometrin päässä Lappeenrannasta (Google maps 2022). Lappeenranta on 13:sta suurin kaupunki Suomessa (Halonen 2019). Kunnan pinta-ala jakautuu kahteen osaan; Saimaaseen ja 700 erilliseen saareen. Taipalsaaren maantieteellisen rakenteen takia, kunnan alueella on useita ranta-alueita. (Taipalsaaren kunta 2021.)

Kuvassa 1 on esitetty Taipalsaaren Kirkonrannan venesatama-alue, ja alueen välittömässä yhteydessä sijaitsevat alueet asemakaavakuvana.

Kuva 1. Asemakaava Taipalsaaren satama-alueesta ja lähialueista (Taipalsaaren kunta)

Kuvassa 1 näkyvät Taipalsaaren kunnan kokonaisuudessaan omistamat alueet LV, LP ja Y. Lisäksi kuvassa on nähtävissä Lvv-alue, josta Taipalsaaren kunta omistaa osan. LV-merkintä tarkoittaa venesatamaa ja LP-merkintä yleistä pysäköintialuetta. Y-alueella tarkoitetaan yleisten rakennusten korttelialuetta. Lvv-merkintä ilmaisee yleisesti uimaranta- tai satama-alueita. (Haapanala ym. 2000, 46.)

2 Julkinen sektori matkailun edistäjänä

2.1 Matkailun kehittäminen

Julkisen sektorin näkökulmasta matkailun edistämisen tärkeimmässä asemassa on työ- ja elinkeinoministeriö. Työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi muut ministeriöt vaikuttavat oman vaikutusalueensa mukaisesti matkailuun Suomessa. (Hänninen 2020, 15.) Matkailua edistetään ministeriöiden lisäksi niiden alaisuudessa toimivissa virastoissa. Esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriö edesauttaa kulttuurimatkailun kehitystä. (Hänninen 2020, 19.)

Matkailun kehitystä on yritetty edistää matkailustrategian avulla, joka on luotu matkailutoimijoiden kanssa yhteistyössä. Matkailustrategian avulla matkailusta kehitetään muun muassa yhtenäisempää, laadukkaampaa, kilpailukykyisempää ja kannattavampaa. (Hänninen 2020, 16.) Visit Finland hyödyntää toiminnassaan markkinoitiviestintää lisätäkseen ulkomaan matkoja ja edistääkseen Suomen matkailumagoa ulkomaissa. Lisäksi Visit Finland edistää matkailualalla toimivien yritysten verkostoitumista. (Hänninen 2020, 19.)

Luontomatkailun kehittäminen on ympäristöministeriön vastuualuetta. Kehittäminen tapahtuu ensisijaisesti kestävän matkailun näkökulmasta. Maa- ja metsätalousministeriön näkökulman matkailussa keskitytään elinkeinojen kehittämiseen ja luonnon hyvinvoinnin edistämiseen. Liikenne- ja viestintäministeriön vastuulla on matkailua tukevien ja vahvistavien toimien kehittäminen kuten infrastruktuurin ylläpitäminen. Ulkoministeriö on vastuussa Suomeen kohdistuvan ulkomaanmatkailun edesauttamisesta ja Suomen imagon alueellisesta parantamisesta. (Hänninen 2020, 19.)

Matkailusuunnittelua on tutkittu aikaisemmin ennen vuotta 2020 siten, että tutkimisen tärkeimpinä kohteina olivat matkailun edistäminen ja alueellinen markkinointi. Suomessa julkishallinnon roolia on tutkittu matkailusuunnittelun näkökulmasta vähän. Kunnalliselta näkökulmalta on havaittavissa, että tutkiminen on tärkeää, koska matkailualalla on potentiaalia entistä isommalle kasvulle ja taloudellisen hyvinvoinnin lisäämiselle. Matkailututkimusten avulla voidaan edistää matkailun kehittämistä julkisella sektorilla esimerkiksi kunnissa. (Uustalo 2020, 45.)

Matkailu ja sen kehittäminen eivät lain mukaan ole kunnille kuuluvia vastuualueita. Kunnilla on tästä huolimatta merkittävää vaikutusvaltaa matkailuun ja matkailuun liittyviin osa-alueisiin. Vaikutusvalta muodostuu esimerkiksi kunnan tärkeästä roolista alueen kaavoituksessa. Kunnan päättävien elimien päätökset ja ratkaisut vaikuttavat alueella toimiviin matkailuyrityksiin ja -toimijoihin. (Ryyppö, 1977, 6, Kilkki, 1990, 11, Uustalon 2020, 47 mukaan.)

Matkailun edistämisen olennaisessa roolissa on se, että tärkeässä asemassa olevat kunnan päätöksentekijät ymmärtävät matkailun merkityksen kunnantaloudelle (Uustalo 2020, 47). Kunnan kilpailukykyyn ja kiinnostavuuden lisäämiseksi, päätöksenteossa täytyy ottaa huomioon alueen yritystoiminta ja edistää sitä luomalla parempia edellytyksiä toiminnan jatkuvuudelle tulevaisuudessa (Kuntakoulutus Oy, 40–41, Uustalon 2020, 47 mukaan).

2.2 Aluekehittäminen

Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014, 4 §) määrittää alueiden kehittämiselle seuraavat tavoitteet.

Alueiden kehittämisen tavoitteena on:

- 1) vahvistaa alueiden tasapainoista kehittymistä sekä kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä;*
- 2) vahvistaa ja monipuolistaa kestäväällä tavalla alueiden elinkeinorakennetta sekä edistää taloudellista tasapainoa;*
- 3) edistää kestäväää työllisyyttä sekä väestön osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta;*
- 4) vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja kannustaa käytettävissä olevien voimavarojen täysimääräiseen käyttöön kestäväällä tavalla;*
- 5) parantaa alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistää niiden kulttuurista;*
- 6) parantaa elinympäristön laatua ja kestäväää alue- ja yhdyskuntarakennetta. (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014, 4 §.)*

Yritystoiminta on aluekehittämisen yksi tärkeimmistä tekijöistä, jonka kehittäminen tulisi tapahtua kestävästi. Yritystoimintaa harjoittaa päivittäin 286 042 suomalaista yritystä. Monet yritykset työllistävät valtakunnallisesti useita työntekijöitä. Yritykset tuottavat alueellisesti merkittäviä palveluita sekä tuotteita, että maksavat veroja yhteiskunnalle. Kasvuun panostaminen on tärkeää, koska yritykset ovat kiinnostuneita kehittämään toimintaansa päivittäisten tavoitteiden saavuttamisen lisäksi. (Kujala ym. 2020, 8.)

Joka toinen yrittäjä on kamppailut osaavan työvoimapulan kanssa. Osalle yrityksistä työvoimapulasta on kehkeytynyt kasvun estävä tekijä. Teknologia on vaikuttanut osaavan työvoiman määrään muuttamalla yritysten osaamistarpeita. Työvoimapulan estämiseksi tulee panostaa entistä paremmin koulutukseen ja osaajien hakeamiseen rajojen ulkopuolelta. Uuden työvoiman lisäksi täytyy kouluttaa nykyisiä yritysten työntekijöitä. (Kujala ym. 2020, 31–32.)

2.3 Yhteistyö yritysten kanssa

Kumppanuuksilla, verkostoilla ja yhteistyöllä ylläpidetään saaristoalueilla kehittämistyötä, jolla tuotetaan konkreettisia tuloksia. Saaristoalueilla tapahtuva kehitystyö on monialaista ja vahvasti politiikan säätelystä. (Saaristoasiain neuvottelukunta ym. 2020, 34–45.) Saaristoalueella menestyvää elinkeinotoimintaa harjoittaakseen on pääsääntöisesti toimittava moniyrittäjänä eli tarjottava palveluita usealla erillisellä toimialalla (Saaristoasiain neuvottelukunta ym. 2020, 43). Pääministeri Sanna Marinin johtama hallitus on tukenut kumppanuuksien solmimista temaattisella verkostoyhteistyöllä, kokemustenvaihdolla ja kyvykkyyksien kehittämisen vahvistamisella (Työ- ja elinkeinoministeriö).

Onnistuneen kumppanuuden saavuttamiseksi tulee ensimmäisenä luoda alueorganisaatiolle kuten kunnalle vahva brändi. Vahvalla brändillä on positiivinen vaikutus alueen yritystoimintaan. Lisäksi toiminnan läpinäkyvyys ja luottamuksen syntyminen vaikuttavat kumppanuuden laatuun ja syntymiseen. Kumppanuuden alussa on tärkeää määritellä eri osapuolille syntyvät edut, osapuolten toiminnan kriteerit kuten palvelun minimilaatutaso ja kumppanuuden euromääräinen kustannus kummallekin osapuolelle. Kumppanuudessa on tärkeää ylläpitää avointa osapuolia osallistavaa

toimintaa kuten seminaareja, tapaamisia ja yhdessä tapahtuvaa valmistelua. (Visit Finland & Business Finland 2019, 51.)

Yritysten ja kunnan välisellä yhteistyöllä voidaan tarkoittaa esimerkiksi alueella tapahtuvaa yhteistä matkailuneuvontaa. Tällöin alueella toimivia yrityksiä markkinoidaan kokonaisuutena. Kunnan ja yritysten yhteistyö voi tapahtua markkinoinnin lisäksi muun muassa osapuolten välisenä yhteistoimintana tai kunnan järjestäminä foorumeina. Foorumien kautta kehitettäisiin alueen yritystoimintaa tai lisättäisiin yritysjen välistä tietämystä. Kunnat ovat kiinnostuneita tekemään yhteistyötä aikaisempaa enemmän alueella aktiivisesti toimivien, yhteistyökykyisten ja kustannuksiin osallistuvien yritysten kanssa. (Visit Finland & Business Finland 2019, 19–20.)

Yritysyhteistyötä tehdään useiden toimijoiden kesken ja erilaisia keinoja hyödyntämällä. Osa alueorganisaatioista on keskittynyt tekemään samankaltaista yhteistyötä kaikkien alueen toimijoiden kanssa, kun jotkut omistustaustasta välittämättä ja kolmannet kaikkien toimijoiden kanssa siten, että toimenpiteet voivat vaihdella eri toimijoiden välillä. (Visit Finland & Business Finland 2019, 19–23.)

2.4 Kuntien ja yritysten väliset yhteistyömallit

Visit Finlandin ja Business Finlandin (2019, 20) mukaan kumppanuusmallit voivat perustua muun muassa osakkuuteen, vuoden kestävään jäsenyyteen, hankeyhteistyöhön tai yksittäiseen tapahtumaan osallistumiseen. Kumppanuudet voivat aiheuttaa yrityksille kustannuksia. Yritysten kustannukset vaihtelevat pääsääntöisesti yritysten liikevaihdon, henkilöstömäärän ja kumppanuuteen liittyvien tehtävien mukaisesti. Yrityksen toimiala voi jossain määrin vaikuttaa kumppanuudesta johtuvien kustannusten määrään.

Kumppanuuden hinnalla voidaan määritellä minkälaisia ominaisuuksia yritys saa käyttöönsä kumppanuuden aikana ja kuinka kauan yrityksellä on mahdollisuus ominaisuuksia hyödyntää. Esimerkiksi Visit Turun markkinointiin mukaan pääsemiseksi, yritysten on pitänyt kustantaa yrityskohtainen yksilöity tuotekortti. Saadakseen lisäksi käyttöönsä koko vuodeksi inspiraationsivuston, yritysten on pitänyt kustantaa itselleen joko M-, L- tai XL-paketti. (Visit Finland & Business Finland 2019, 20.)

Sopimuksellisessa yhteistyössä laaditaan toimijoiden välille sopimus. Sopimuksessa määritellään mitkä ovat toimijoiden vastualueet ja miten toiminta suunnitellaan sekä toteutetaan. Sopimukseen sisällytetään lisäksi yhteistyöstä syntyvät kulut ja osapuolten väliset rahalliset sijoitukset yhteistyöhön. Sopimuksellisessa yhteistyössä markkinointi toteutetaan yleensä osakeyhtiön tai rekisteröidyn yhdistyksen kautta. (Visit Finland & Business Finland 2019, 39.)

Koordinoidun kehittämisen mallissa luodaan kuntien ja yritysten markkinoinnin-, neuvonnan- ja kehittämispalveluiden tueksi yhdistys. Yhdistykselle luodaan toimintasuunnitelma, jonka mukaan toteutetaan markkinointi-, neuvonta- ja kehittämispalveluita sekä matkailun kehittämistoimia. (Visit Finland & Business Finland 2019, 43.)

Verkostoyhteistyön aluemallissa organisaatiot ja yksilöt muodostavat kumppanuuksia. Kumppanuuksien ytimessä ovat tekijät kuten kummankin osapuolen välinen riippuvuus ja yhteistyössä tapahtuva ongelman tai tiettyyn päämäärään johtavan asian ratkaiseminen. (Kickert ym. 1997, MDI-aluekehittämisen konsulttitoimisto 2020.)

Verkostomaisessa toimintamallissa matkailutoimijat muodostavat yhdessä verkoston, jonka pääasiallisena tarkoituksena on toteuttaa yhteismarkkinointia ja tuottaa hyötytoimintaa jäsenilleen. Toimintaa toteutetaan yhteiseksi määritellyn arvopohjan ja laatujärjestelmän avulla. (Visit Finland & Business Finland 2019, 39–40.)

2.5 Esimerkkejä yritysverkostoista

Saimaan läheisyydessä toimiva SaimaaHoliday on ravintola-, ohjelma- ja majoituspalveluita tarjoava verkosto (Marie 2018, 3). Komun ja Selkälän (2018, 126) mukaan verkoston toiminta perustuu yrityksille yhteisiin arvoihin kuten kestäväan kehitykseen ja ympäristövastuuseen.

Rokuan Geopark -nimisen verkoston toiminnan perustana on yrityksistä lähtöisin oleva verkostoitumismalli. Verkostoitumismallin pääosassa ovat alueen matkailuyritykset. Toiminta toteutetaan yhteisillä kokoontumisilla, joita on muutama vuodessa. Kokoontumisissa keskitytään ajankohtaisten asioiden läpikäymiseen ja imagoa uudistaviin sekä edistäviin toimenpiteisiin. (Komu & Selkälä 2018, 127.)

Suomen ja Ruotsin välisellä raja-alueella yksittäiset toimijat tekevät yhteistyötä keskenään. Alueella yhteistyötä edistää esimerkiksi yhteislupa, joka on hankittu

jokialuekalastusta varten. Yhteisluvan omistavat osapuolet ovat lisäksi kehittäneet matkailu- ja yritystoimintaa alueelle. Alueen verkostossa on mukana 60 osakaskuntaa tai vesialueen haltijaa sekä 10 kuntaa, jotka sijaitsevat yhteislupa-alueella. Alueen yhteisluvalla edistetään alueen kalastusmatkailua. (Komu & Selkälä 2018, 128.)

Yhteislupa mahdollistaa alueen kalastuslupien asiakasystävällisemmän myynnin ja erilaisten lupapakettien tarjoamisen. Esimerkiksi raja-alueella päivän vieraileva matkailija voi ostaa itselleen päiväluvan, joka kestää 24 tunnin ajan. Lisäksi alueella pysyvästi asuva voi ostaa itselleen joko viikkoluvan, kausiluvan tai alueluvan. Viikkoluvalla kalastusta voi harjoittaa seitsemän vuorokauden ajan, kausiluvalla vuoden loppuun asti ja alueluvalla yhden valitun kunnan alueella vuoden loppuun asti. (Yhteislupa.)

Norjan eteläisen rannikon ja saariston esittelemisessä on hyödynnetty yhteismarkkinointia. Kaikki tärkeä tieto eteläisen rannikon ja saariston alueista ja yrityksistä on koottu yhteen Visit Norway -nettisivulle. (Komu & Selkälä 2018, 130.)

3 Satama-alueen kehittäminen matkailukohteena

3.1 Satama matkailukohteena ja matkailun kehittäminen

Saaristoasiain neuvottelukunnan ym. (2020, 12–13) mukaan hyvä elämä saaristossa on saaristoalueiden kehittämisen pääosassa. Hyvän elämän mahdollistamiseksi saaristoon, tulee alueesta luoda elinvoimainen, elävä ja houkutteleva kaikille käyttäjäryhmille. Taloudellisen kasvun lisäksi saariston kehittämisessä on olennaista panostaa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin sekä alueiden ajanmukaiseen kehittämiseen. Yksittäisten toimijoiden välisellä yhteistyöllä on tärkeä merkitys saariston kehittämisessä.

Saariston matkailijoiden kokonaiselämyksen muodostavat useat osiot esimerkiksi vesistön aktiviteetit. Vesistön aktiviteetteja ovat vesiretkeily, vesistön kautta muodostuneet käyntikohteet ja veneily. Matkailijan kokonaiselämyksen muodostumiseen vaikuttavat lisäksi luonto- ja kulttuurimatkailu. (Saaristoasiain neuvottelukunta ym. 2020, 43–44.)

Tampereen kaupunkiseudun (2017, 13) mukaan keskeisiä tekijöitä sataman kehittämisessä matkailun näkökulmasta ovat palveluiden onnistunut tuotteistaminen, satama-alueen kansainvälistäminen, yhteistyöverkoston luominen, myynnin ja markkinoinnin muuntaminen entistä digitaalisemmaksi ja uusien ideoiden muuttaminen käytännöiksi. Palveluiden tuottamisessa on tärkeää huomioida niiden sijainti; kiinnostavimmat kohteet sijaitsevat toisiaan lähellä.

Lappeenrannassa sataman ja keskustan kehittäminen on yhdistetty yhdeksi kokonaisuudeksi Meijän City – Lappeenrannan keskustan kehittämissuunnitelmalla. Kehittämissuunnitelmalla edistetään keskustassa ja satama-alueella kestäväää rakentamista, alueen saavutettavuutta ja viihtyisyyttä. Kehittämiskohteet on jaettu teemoihin kuten liikkumiseen, viihtymiseen ja olemiseen sekä palveluihin että talouteen. Keskustan ja satama-alueen kehittämisen yhteydessä kannustetaan käyttäjäryhmiä osallistumaan toimintaan jakamalla omia näkemyksiä alueesta ja sen tulevaisuuden näkymistä. (Lappeenranta.)

3.2 Esimerkkejä satama-alueiden palvelutarjonnasta ja vesistön palveluista

Suomessa palkitaan vuosittain kaksi menestyneintä vierasvenesatamaa ihmisten antamien äänien perusteella. Rannikkoalueelle ja Järvi-Suomelle valitaan vuoden vierasvenesatamat erikseen. Vuonna 2021 vuoden vierasvenesatamat ovat Nauvon vierasvenesatama rannikkoalueelta ja Ilola Inn Järvi-Suomesta. (Vene Båt messu-klubi.)

Nauvon vierasvenesatamalla, joka sijaitsee rannikkoalueella, on laaja palvelutarjonta. Satama-alueen palvelut on mahdollista saada käyttöönsä maksamalla satamamaksun. Nauvon sataman palveluihin kuuluvat septitankin tyhjennys, sähköt, vesi, jätehuolto, kierrätys, sauna, suihku, wc-tilat, astioiden pesu- ja grillauspaikka. Lisäksi alueella on satamassa vierailevien käyttöön suunnattu maksullinen pyykkitupa. Satama-alueen lähellä sijaitsee ravintoloita, jäätelökioski, ruokakauppa ja muita erikoisliikkeitä kuten Alko, polkupyörän vuokrauspalvelu, museo, teatteri, nähtävyyksiä ja urheilupaikkoja. Palveluiden tuottamisessa hyödynnetään paikallisia ominaisuuksia kuten perinneruokia, alueen kausiperinteitä ja ruokakulttuuria. (Nauvon vierasvenesatama.)

Järvi Suomessa sijaitsevan Ilola Inn -satama-alueen palvelutarjonta on monipuolista. Venepaikan lunastaneilla on käytössä juoma- ja käyttövesi, sähköt, suihku, wc-tilat, jätehuolto, septitankin tyhjennys ja tankkaamispiste. (Ilola Inn oy 2021a.) Alueella on majoituspalveluja ja erilaisia aktiviteetteja. Aktiviteetteihin kuuluvat maiesema- tai puusauna, hiihtäminen hiihtoladuilla, patikointiretket, lasketteleminen hiihtokeskuksessa, pilkkiminen, talviverkkokalastus, SUP-lautailu, kajakin- tai Fatbike-pyörän vuokraaminen sekä itsenäiset pyöräretket. (Ilola Inn Oy 2021b.)

Suomessa, Söderuddenissa sijaitseva Kalle's Inn tarjoaa matkailijoille majoitustoimintaa ympäri vuoden. Majoitustoiminta on pääsääntöisesti keskitetty kansainvälisille matkailijoille kuten yritysedustajille ja ulkomaan matkailijoille. Majoitus tapahtuu lasiprismoissa, joista pystyy näkemään saariston maisemat. (Komu & Selkälä 2018, 25.)

Peterzens-käyntisatama on rakennettu kestävän kehityksen mukaisesti. Satama-alueen mökkien katot on rakennettu alueen luonnonmateriaalista, kaislasta. Alueella sijaitsee majoituspalveluiden lisäksi ravintola, sisustus- ja design -kauppa sekä

outlet-myymä. Satama-alueen läheisyydessä järjestetään erilaisia tapahtumia. (Komu & Selkälä 2018, 27.)

Saimaalla sijaitsevien Olkkolan lomamökkien toiminta tapahtuu yritysverkoston yhteistyönä. Matkailukeskus Sahanlahti Resort ja käsityö- ja ohjelmapalveluyritys Hanhiniitty tuottavat yhdessä alueelle palvelut kuten majoituksen, ravintolatoiminnan, tapahtumat sekä osan alueen aktiviteeteista. (Komu & Selkälä 2018, 28.)

Sahanlahti Resortin mukaan Sahanlahden vierasvenesatama on palkittu vuonna 2015 Vuoksen vesistön valitsemana vuoden 2015 vierasvenesatamaksi. Puumalassa sijaitsevalla vierasvenesatamalla ja sen lähialueella on monipuoliset palvelut. Sataman palveluissa on huomioitu veneilijät sähköillä, vedenottopisteellä, wc-tiloilla, jätepalvelulla, astianpesu- ja pyykinpesupaikoilla sekä saunalla. Satama-alueen läheisyydessä on lähiruokaa tarjoavia ravintoloita ja muita aktiviteetteja. Alueella järjestetään erilaisia tapahtumia. Puumalassa järjestetään muun muassa elokuussa tapahtuma nimeltä Siltakemmakat (Krogerus 2021).

Loviisan vierasvenesatama sijaitsee 500 metrin päässä Loviisan keskustasta. Sataman yhteydessä on useita palveluita ja aktiviteettimahdollisuuksia. Alueella on esimerkiksi kauppoja, näyttelyitä ja merenkulkumuseo. Veneilijöiden palveluihin kuuluvat sähköt, vedenotto- ja jätteenkäsittelypisteet, wc-tilat ja polttoaineenjakelu. Alueella on lisäksi oleskelutilat, joihin kuuluvat henkilökohtaiset sauna- ja suihkutilat, pyykinpesu- ja kuivaustilat sekä pieni keittiö perustarpeineen. Matkailijoilla ja asukkailla on mahdollisuus vuokrata käyttöönsä tanssipaviljonki. (Visit Loviisa 2021.)

Rantasalmelle sijoittuva Hotel & Spa Resort Järvisydän on vierasvenesatama, joka tarjoaa useita palveluita esimerkiksi veneilijöille. Satama-alueen palveluihin kuuluvat suihku- ja wc-tilat, ravintolat, venetaxi-palvelut ja aktiviteetit. Veneilijöillä ja alueella matkailevilla on mahdollisuus saada lisämaksua vastaan yksittäisiä palveluja kuten sähköt- ja vesi veneeseen, saunavuorot, autonvuokraus tai pääsy järvikylpylään. Kaikilla alueella kävijöillä on myös käytössään ilmainen WLAN-yhteys ja lehtien luku mahdollisuus ravintolassa. (Hotel & Spa Resort Järvisydän.)

Virossa, Tallinnassa sijaitseva Noblessnerin huvivenesatama tarjoaa matkailijoille lukuisia elämyksiä ja palveluita. Satama on rakennettu matkailijoille sopivaksi pannotamalla viihteen palvelutarjontaan. (Noblessner.) Alueella on muun muassa 12

ruokapaikkaa, taidekeskus Kai, Põhjalan panimo ja keksintötehdas PROTO (Visit Estonia).

Dublinissa, Irlannissa ja Lissabonissa, Portugalissa vesistön risteilyistä ja kiertoajeluista on luotu yhtenäinen palvelukokonaisuus. Palvelun mahdollistavat amfibioalukset, joilla on mahdollista kulkea niin vedessä kuin maalla. Aluksen ajelut kestävät yleensä 75 minuutista 90 minuuttiin. Palvelun toimintakausi kestää niin pitkään kuin vesi ei ole jäänytynyt. (Komu & Selkälä 2018, 45–46.)

Jyväskylän Houseboat -yritys yhdistää kesämökkeilyn ja veneilyn yhtenäiseksi kokonaisuudeksi (Komu & Selkälä 2018, 48). Houseboat-asuntoveneitä on useita erilaisiin tarpeisiin. Jyväskylän Houseboat tarjoaa muun muassa ekologisia puu-, kylpylä- ja luksusasuntoveneitä. (Houseboat.) Houseboat-asuntoveneitä on mahdollista hyödyntää ympäri vuoden ja niitä voidaan ohjata ilman vuosien veneilykokemusta (Komu & Selkälä 2018, 48).

Komun ja Selkälän (2018, 65) mukaan Yhdysvalloista lähtöisin oleva vesipolkupyöräpalvelu on suosittua vesistön palveluista. Vesipolkupyörän varusteena on tavara-laukku, johon on mahdollista laittaa henkilökohtaiset tavarat. Perinteisten vesipolkupyörärien lisäksi on kehitetty sähkö- ja tandemmallit. Vesipolkupyörät soveltuvat vesiretkien kulkuvälineiksi.

Vaasan saaristossa toimiva Floating Sauna -yritys järjestää risteilyjä kuluttajille. Risteilyjen järjestäminen on mahdollista, kun vesi ei ole jäänytynyt. Saunalautta pystyy kuljettamaan kerrallaan 12:ta henkilöä. Saunalautta-kokonaisuuteen kuuluvat sauna, olohuone ja terassialue. (Komu & Selkälä 2018, 72.)

SaunaTour sijaitsee Kuusamossa. Sauna-palveluun kuuluvat vuoden ajasta riippumatta erilaiset saunaelämykset kuten jää- tai hyvinvointiteemaiset saunat. Saunaelämysten lisäksi palveluun on yhdistetty lähiruoka. Yksi SaunaTour-kierros kestää 12 tuntia ja sisältää viisi erilaista saunaa sekä niiden yhteydessä tarjottavat palvelut. (Komu & Selkälä 2018, 74.)

Komun ja Selkälän (2018, 94) mukaan Kilpisjärvellä kalastuspalveluja tarjoaa Graylingland. Kalastuspalvelua toteutetaan läpi vuoden kalastusmatkailijoille. Kalastusmatkoilla liikutaan erilaisilla kulkuvälineillä kuten helikopterilla tai kumiveneellä. Graylingland tarjoaa lisäksi talvella moottorikelkka-ajeluja, lumikenkäretkiä,

revontuliseikkailuja ja rekikyödin Ruotsin puolella sijaitsevalle pilkkimökille (Graylingland).

Eumer Fishing Oy Merikarviolla tarjoaa kalastusmatkoja ja -elämyksiä kalastustuotteiden myymisen lisäksi (Eumer). Komun ja Selkälän (2018, 96) mukaan yrityksen tarjoamien kalastuspalveluiden avulla Merikarviolla tapahtuvat yöpymiset ovat lisääntyneet 40 %:lla.

Kanadassa ja Pohjois-Amerikassa on pilkkimökkikyliä. Pilkkimökkikylät soveltuvat matkailuun, joka kohdistuu kylmässä olosuhteessa pilkkimiseen. Mökin varusteet ovat keittiö, nukkumatila ja avonainen pilkkimiseen soveltuva lattiaosa. Rakenteeltaan mökit ovat kevyitä, minkä takia niiden liikuttaminen jäällä on vaivatonta, kun hyödynnetään mökin siirtämisessä moottorikelkkaa. (Komu & Selkälä 2018, 101.)

3.3 Yritystoiminta

Jakamistalouden merkitys on noussut satama-alueen matkailun näkökulmasta. Jakamistalous luo kilpailuasetelman yrityslähtöisten matkailupalveluiden ja yksityisen omaisuuden vuokraamisen välille. Kuluttajien kuten matkailijoiden näkökulmasta jakamistalous luo mahdollisuuksia paikalliseen elämäntapaan ja kulttuuriin tutustumiseen. Jakamistaloudessa kuluttajan kokemus palvelusta lähtökohtaisesti on erilainen, koska kuluttaja ei koe itseään samalla tavalla maksavaksi asiakkaaksi kuin yrittäjältä palvelua ostaessaan. (Tampereen kaupunkiseutu 2017, 11.)

Aikaisemmin on esitetty, että lainsäädännön pitäisi tehdä mahdolliseksi veneiden välittämiseen keskittynyt palvelu. Palvelun pääajatuksena olisi luoda yksityishenkilöille mahdollisuus vuokrata heidän henkilökohtaisia veneitään. Palvelusta olisi hyötyä kuluttajien lisäksi venealalle, kun veneiden huoltamisen tarve lisääntyisi. (Tampereen kaupunkiseutu 2017, 21.)

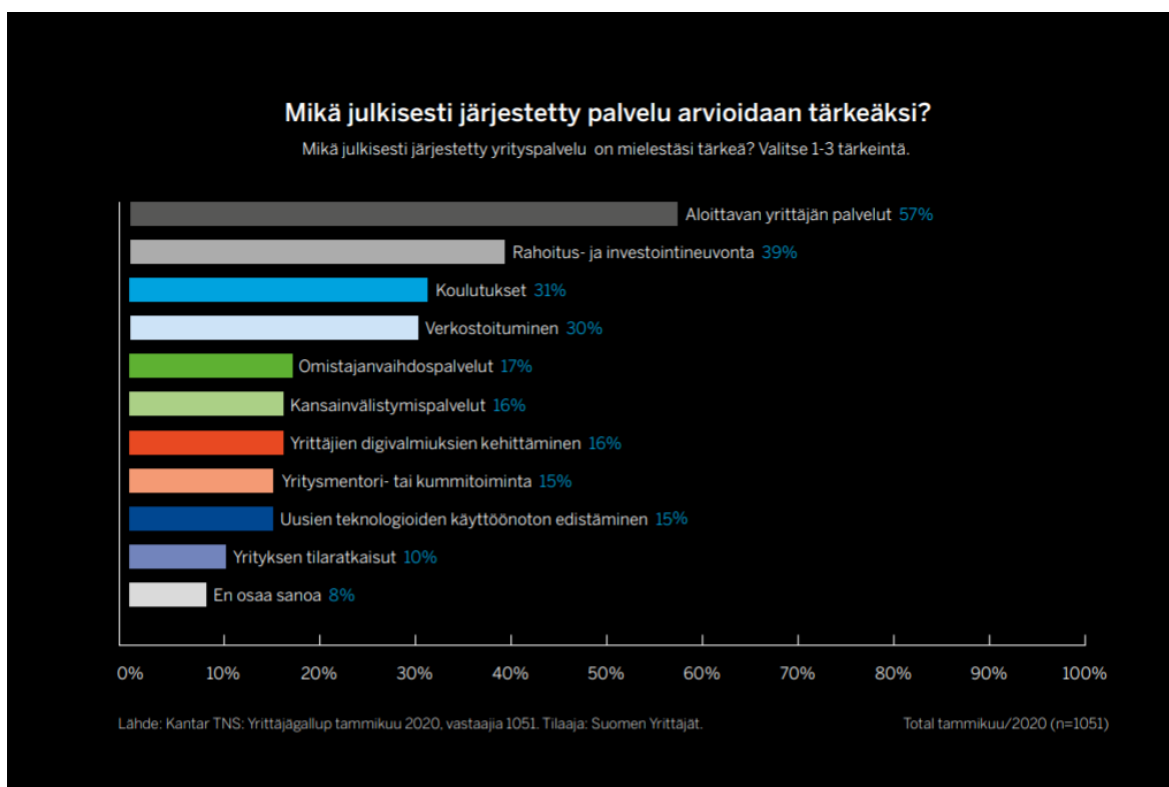
Tampereen kaupunkiseudun (2017, 11) mukaan matkailupalvelutoiminnassa kannattaa huomioida kuluttajille tärkeät arvot ja luoda palveluista arvojen mukaisia. Kuluttajille tärkeitä arvoja ovat esimerkiksi vastuullisuus ja ympäristöystävällisyys. Kuluttajat odottavat yritysten tarjoavan korkealaatuisia palveluja, jotka on tuotettu aidolla osaamisella.

Satamissa on mahdollista toteuttaa kestävien arvojen mukaista toimintaa useilla tavoilla, kuten

- energiatehokkaiden ratkaisujen ja uudistetun jätehuollon kehittämällä sekä käyttöönottamisella
- paikallisuuden korostamisella
- työllistämistoimilla
- kulttuurin esiintuomisella
- ja paikallisten kanssa yhteistyötä tekemällä. (Tampereen kaupunkiseutu 2017,12.)

Yrityksille on saatavilla sataman palvelutarjontaan erikoistuneita mobiilisovelluksia kuten Venesatamat.fi ja Tässä.fi. Mobiilisovellusten merkitystä yritysten asiakkaiden näkökulmasta voidaan lisätä sovelluskehittäjien ja kunnan välisellä yhteistyöllä. Yhteistyö voi olla lisäksi palveluita alueella tarjoavien yritysten, kunnan ja sovelluskehittäjien välistä. Sovelluksen avulla voidaan markkinoida aluetta ja siellä olevia palveluita digitaalisesti. (Tampereen kaupunkiseutu 2017, 19–20.)

Yritystoiminnan aloittamiselle ja sen jatkamiselle on tärkeää, että alueella on käytävissä olevia yrityspalveluita. Etenkin neuvonta- ja koulutuspalvelut ovat tärkeitä yrittäjille yritystoiminnan kehittämispalveluiden lisäksi. Yrityksen olinpaikasta riippumatta, yritykset tarvitsevat kattavasti palveluita. Palveluita tulee olla eri tilanteissa oleville yrittäjille. (Kujala ym. 2020, 16-17.) Kuviossa 1 on ilmaistu julkisten palveluiden tärkeys yrittäjien mielestä.

Kuvio 1. Yrittäjien mielipide julkisesti järjestettyjen palveluiden tärkeydestä tammikuulta 2020 (Kantar TNS 2020, Kujalan ym. 2020, 17 mukaan)

Kuviosta 1 ilmenee, että yrittäjät kokevat yleisesti tärkeimmiksi julkisiksi palveluiksi aloittavan yrittäjän palvelut, rahoitus- ja investointineuvonnan sekä koulutukset että verkostoitumispalvelun. Puolestaan yrityksen tilaratkaisut, uusien teknologioiden käyttöönoton edistäminen ja yritysmentori- ja kummitoiminta koettiin tärkeydeltään vähäisemmäksi. Tärkeimmiksi valikoituneet palvelut kuulostavat loogisille siinä mielessä, että ne vaikuttavat perusliiketoimintaan kuten rahoitukseen, jokapäiväiseen työntekoon ja yrityksen perustamiseen.

Heikoimmin sijoittuneiden julkisten palveluiden kuten yritysmentoroinnin- ja kummitoiminnan sijoittuminen tarpeettomammaksi selittyy osittain sillä, että kyseinen palvelu on oleellinen enimmäkseen yrityksille, jotka haluavat kehittää toimintaansa perustarpeiden ollessa hyvässä tilassa. Korkeammalle sijoittuneet palvelut esimerkiksi rahoitus- ja investointineuvonta tukevat yrityksen perustoimintaa kuten jokapäiväistä työntekoa.

3.4 Kunta yritystoiminnan edistäjänä

Kuntaliiton (2019) mukaan yritystoiminnan edistämiseksi kunta harjoittaa elinkeinopolitiikkaa, joko kunnan itsensä toteuttamana tai siten, että kunnan perustama toimija kuten seudullinen kehittämissyhtiö, kuntayhtymä tai matkailun markkinointiyhtiö toteuttaa edistämistyötä. Edistämistyön tavoitteena on saada aikaiseksi kunnan alueella kestävää talouskasvua, joka vaikuttaa työllisyyteen ja saa aikaan uusia työpaikkoja (Työ- ja elinkeinoministeriö). Elinkeinopolitiikassa tärkeässä asemassa ovat julkinen valta, yrittäjät ja yritykset sekä yritystoimintaan myönteisesti vaikuttavat muut toimijat kuten rahoituslaitokset ja koulutus- sekä yrityspalveluja tuottavat osapuolet (Kuntaliitto 2019).

Kunnissa elinkeinopolitiikka tarkoittaa kehitys- ja parannustoimia, joilla luodaan parempia edellytyksiä yritystoiminnalle. Nämä toimet voivat olla yrityspalveluiden lisäämistä, liiketoiminta-alueen laajentamista tai kunnostamista sekä osaamisen täydentämistä kunnan toiminta-alueella. Yritystoimintaan liittyvät säädökset ja päätöksenteon käytännöt kuuluvat lisäksi elinkeinopolitiikkaan. (Kuntaliitto 2019.)

3.5 Kehittäminen julkisilla hankkeilla

EU-rahoitteisilla hankkeilla on pystytty parantamaan jo tähän mennessä useiden satamien palvelutarjontaa, turvallisuutta ja infrastruktuuria. Lisäksi satamiin on pystytty kehittämään toimivia palvelumalleja, joilla on voitu tarjota monipuolisia palveluita ympäristöystävällisesti. Pienvenesatamien kehittämisen haasteena ovat olleet rajalliset resurssit ja veneilykauden lyhyt kesto. (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2020.)

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (2020) mukaan suomalaisissa satamissa on toteutettu myös uudistushenkisiä kehitystoimia kuten Kotkan Sapokan satamaan on asennettu aurinkopaneelit ja led-valaistus, Paraisten Seilin satamaan on puolestaan toteutettu palvelurakennuksen remontointi ja Haminan Tervasaaren sataman Sähkölinja on muutettu uudenaikaisemmaksi.

Turussa on edistetty kestävän kehityksen mukaista saaristomatkausta Archipelago Access -hankkeen avulla. Hanketta rahoittivat Varsinais-Suomen liitto ja EU:n Interreg Central Baltic -ohjelma. Hankkeen aikana Turun ja Tukholman välillä sijaitsevasta saaristoalueesta on luotu yhtenäisempi kokonaisuutena ja matkailun

näkökulmasta helposti lähestyttävämpi. Hankkeen aikainen yhteistyö tapahtui Turun kaupungin ja Tukholman saaristosäätiön välillä. Yhteistyön tuloksena syntyivät matkailijoille tiedonhakuun suunnattu verkkopalvelu ja kaksi näyttelyä. Verkkopalvelun julkaisuajankohta on ollut vuoden 2021 kesällä. Verkkopalvelun ja näyttelyiden avulla tuotiin esiin saariston ympäristöä, matkailukohteita ja palvelutarjontaa tutuksi paikallisväestölle, että matkailijoille. (Turun kaupunki.)

Turunmaan saaristosäätiö on ollut mukana Brännskärin muuntamisessa kalastajatilasta käyntisatamaksi (Brännskär). Sataman kehittäminen on toteutettu Smart Marina -hankkeen aikana. Hankkeessa on ollut mukana Novian korkeakoulu, 32 satamaa Etelä-Suomessa, Ahvenanmaalla, Ruotsissa ja Virossa. Hankkeen tarkoituksena oli kehittää satama-alueita siten, että myös luonto otetaan huomioon. (Yrkeshögskolan Novia 2018.) Uudistetun Brännskärin käyntisataman palvelutarjontaan kuuluvat aktiviteetit kuten opastetut kajakki- ja melontaretket, kirveenheitto, frisbee-golf, uiminen uimarannalla, SUP-lautailu ja soutuveneellä veneily (Living Archipelago).

Kemiönsaaren mukaan saaristoa on aloitettu vuonna 2020 kehittämään useiden hankkeiden avulla. Osa hankkeista pohjautuu investointiin ja osa alueen- tai kohteen kehittämiseen. Hankkeen avulla voidaan testata toimintatapojen toimivuutta ja toimintakeinoja kehitysohjelmaan. Seuraavissa kappaleissa on kerrottu Kemiönsaaren kunnan hankkeista, joiden tarkoituksena on ollut saaristoalueen kehittäminen.

ArcGate — Innovative Service Points for Maritime Tourists -hankkeessa parannetaan saariston palvelutarjontaa ja -laatua sekä lähimatkailuun liittyvää tiedon saantia matkailun lisäämiseksi. Hankkeen aikana tehdään investointeja ja kehittämistoimia. Toimenpiteet tehdään välillä 1.5.2020 – 31.12.2022. Central Baltic ja Kemiönsaaren kunta toimivat hankkeen rahoittajina. (Kemiönsaari.)

Coastal Bootcamp – Matkailun yhteistyön kehittämishanke Lounais-Suomen rannikkoalueella 2018–2021 -hankkeessa kehitetään satama-alueita matkailuun sopivammaksi ja parannetaan matkailun digitaalista palvelutasoa siten, että kestävä kehitys otetaan huomioon. Hankkeen aikana edistetään lisäksi pienten yritysten toimintaa. Tarkoituksena on kehittää matkailua digitaalisemmaksi, tukea yrityksiä, edistää matkailutuotteiden luomista ja luoda uusia aktiviteetteja alueen toimijoiden kanssa.

Euroopan maatalouden kehittämisen maatalousrahasto ja Kemiönsaaren kunta toimivat hankkeen rahoittajina. (Kemiönsaari.)

4 Laadullisen tutkimuksen kulku

4.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö toteutettiin deduktiivisella lähestymistavalla eli teorialähtöisellä tavalla tutkia tutkimusaihetta. Aihealueeseen tutustuttiin alkuvaiheessa perehtymällä aiheesta löytyvään teorian tietoon. Kun teoriat ja mallit olivat selvillä, valittiin joukosta tutkimuskohteelle oleellimmat. Tämän jälkeen teorioiden ja mallien merkityksellisyys pääkohderyhmille eli paikallisille yrittäjille ja yritystoiminnan parissa työskenteleville sekä kaavoituksesta vastaavalle henkilölle selvitettiin heitä haastattelemalla. (Peuhkuri 2017, 134–136, Vilkan 2021a, 44–45 mukaan.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin laadullinen tutkimusmenetelmä, koska tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää paikallisten yrittäjien näkemyksiä satama-alueen kehittämisestä ja yritystoiminnan asettamista edellytyksistä venesatamalle liiketoiminta-alueena. Tutkimuksessa selvitettiin lisäksi kunnan rooli satama-alueen kehittämisessä ja siihen liittyvät tekijät haastattelemalla kaavoituksesta vastaavaa henkilöä. Pääkohderyhmät ovat kooltaan pieniä, sisältäen kahdeksan yrittäjää tai yritystoiminnan parissa toimivaa sekä yhden kaavoituksesta vastaavan henkilön.

Pääkohderyhmiä haastattelemisella saatiin selville, mitä paikalliset yrittäjät ajattelevat muissa venesatamissa käytetyistä kehittämismalleista ja -ratkaisuista sekä niiden toimivuudesta Taipalsaaren Kirkonrannan satama-alueella. Paikallisia yrittäjiä ja yritystoiminnan parissa työskenteleviä haastattelemisella saatiin lisäksi selville heidän ajatuksensa kunnan roolista, näkemyksiä tutkimuskohteen nykyisestä tilasta ja siitä, minkälaisia uusia käytännönläheisiä ratkaisuja alueelle voisi mahdollisesti sopia. Kaavoituksen parissa työskentelevää henkilöä haastattelemalla saatiin selville, millainen rooli Taipalsaaren kunnalla tulisi olla sataman kehittämisessä, muita rooliin liittyviä tekijöitä ja miten aluetta voisi kehittää esimerkiksi kaavoituksen näkökulmasta.

Tutkimus toteutettiin fenomenologishermeneuttisen perinteen mukaan. Fenomenologisessa tutkimuksessa pääosassa ovat kokemukset, merkitykset ja yhteisöllisyys (Tuomi & Sarajärvi 2018, 39–40). Henkilön kokemus asiaa kohtaan voidaan ymmärtää paremmin, kun perehdytään henkilön asioille antamiin merkityksiin.

Fenomenologisessa tutkimuksessa tärkeässä asemassa ovat inhimillisen kokemuksen merkitykset. (Heikkinen & Laine 1997, Tuomen & Sarajärven 2018, 40 mukaan.)

Fenomenologisen merkitysteorian mukaan ihmiset ovat pohjimmiltaan yhteisöllisiä. Yhteisöt vaikuttavat täten ihmisten suhtautumiseen asioita kohtaan. Yhteisöjen vaikutuksesta huolimatta, jokainen yksilö on erilainen, minkä takia asioille annetut merkitykset voivat erota yhteisön jäsenten välillä. Ihmisten erilaisuudesta huolimatta, jokaisen yksilön kokemuksia tutkimalla voidaan huomata heidän välillään jotain yleistä. (Aaltola ym. 2001, 28.)

Pääkohderyhmän vähäisen määrän vuoksi tutkimus päädyttiin toteuttamaan laadullisena tutkimuksena. Laadullisessa tutkimuksessa kohderyhmän pienuudella ei ole yhtä suurta merkitystä aineiston luotettavuuteen kuin määrällisessä tutkimuksessa. Vilkan (2021, 17–18) mukaan laadullinen tutkimus pohjautuu tulkintaan. Laadullisen tutkimuksen avulla on mahdollista selvittää tutkimukseen osallistuvien henkilöiden näkökulmia tutkittavasta aiheesta. Tärkeässä asemassa tulkinnan tekemisessä on hermeneuttinen ulottuvuus eli ilmiöiden merkitysten tunnistaminen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 40).

Aineisto kerättiin toteuttamalla pääkohderyhmälle ja kaavoituksesta vastaaville teemahaastatteluja siten, että haastateltavat jaettiin kahteen ryhmään: yrittäjiin ja yritystoiminnan parissa työskenteleviin ja kaavoituksen parissa työskenteleviin. Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien teemahaastattelussa (Liite 1) keskityttiin yritys- ja yrittäjänäkökulmaan satama-alueen kehittämisessä. Kaavoituksen parissa työskentelevien teemahaastattelussa (Liite 2) keskityttiin aluekehittämisen näkökulmaan ja kunnan rooliin venesatama-alueen kehittämisessä.

Teemahaastatteluun osallistuvia haastateltiin yksitellen. Teemahaastattelun kysymykset on luotiin aiheeseen pohjautuvasta teoriasta. Teemahaastattelut toteutettiin joko lähitapaamisina tai Teams-sovelluksen välityksellä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88.) Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien teemahaastattelussa teemoina olivat yritystoiminta, matkailu, kunta ja venesatama. Kaavoituksesta vastaavien henkilöiden teemahaastattelussa teemat olivat yritys yhteistyö, matkailu, kunta ja aluekehittäminen.

Teemahaastatteluilla toteutetun aineiston keruun jälkeen, teemahaastatteluiden aikana luodut muistiinpanot käytiin läpi ja tehtiin niiden pohjalta tulkinta

haastateltavien keskuudessa yleisimmistä näkemyksistä. Tutkimuksen aikana kerätty aineisto analysoitiin teorialähtöisellä analyysillä, koska tutkimuksesta haluttiin saada tietoa muun muassa yrittäjiltä ja yritystoiminnan parissa työskenteleviltä erilaisista ratkaisuista ja malleista, joita muissa venesatamissa on jo aikaisemmin hyödynnetty.

4.2 Aineiston kerääminen

Tutkimukseen tarvittava aineisto kerättiin toteuttamalla yrittäjille ja yritystoiminnan parissa työskenteleville sekä kaavoituksesta vastaaville henkilöille teemahaastatteluja jakamalla haastateltavat kahteen erilliseen ryhmään. Yrittäjät ja yritystoiminnan parissa työskentelevät muodostivat yhden ryhmän ja toisen ryhmän muodostivat kaavoituksen parissa työskentelevät.

Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien teemahaastatteluun valikoituneet henkilöt valittiin haastateltaviksi joko heidän yrittäjyytensä, yritystoimintansa, paikallisuutensa tai potentiaalisten yhteistyömahdollisuuksien takia. Jokaisella haastateltavalla oli yhteys Kirkonrannan satama-alueeseen, Taipalsaaren kuntaan tai Saimaa-järveen. Haastateltavien valintaan vaikutti vahvasti Taipalsaaren kunnan tarve saada tietoa paikallisilta- ja lähialueella toimivilta yrittäjiltä.

Kaavoituksesta vastaavien teemahaastatteluun valikoituneet henkilöt valittiin haastateltaviksi heidän työtehtäviensä, aluekehittämisen- ja kaavoitustaustan takia. Kaavoituksesta vastaavia henkilöitä haastatteleamalla haluttiin saada tietoa alueen aluekehittämisen ja kunnan näkökulmasta, alueella olevista rajoituksista sekä vahvuuksista, joita ei tulisi ilmi yrittäjiä ja yritystoiminnan parissa työskenteleviä haastatteleamalla.

Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien teemahaastattelujen pääaiheena olivat yritystoiminta- ja yrittäjänäkökulma satama-alueen kehittämisessä. Teemahaastattelujen teemat ovat olleet yritystoiminta, matkailu, kunta ja venesatama. Teemahaastattelun kysymykset luotiin yrittäjille ja yritys näkökulmaan sopiviksi. Kysymyksissä käsiteltiin muun muassa sitä, minkälaisia haasteita alue asettaa yritystoiminnalle, minkälaiset liiketoimintamallit sopisivat satama-alueelle ja miten alueen matkailua edistettäisiin sekä minkälaisilla keinoilla kunnan ja yritysten välistä

yhteistyötä kehitettäisiin että mihin osa-alueisiin satama-alueen kehittämässä tulisi ensisijaisesti panostaa.

Kaavoituksen parissa työskentelevien teemahaastattelussa keskityttiin aluekehittämisen näkökulmaan ja kunnan rooliin venesatama-alueen kehittämässä. Teemahaastattelussa teemat olivat yritys yhteistyö, matkailu, kunta ja aluekehittäminen. Teemahaastattelun kysymysten luomisessa huomioitiin aluekehittämisen ja kaavoituksen näkökulma. Kysymykset käsittelivät muun muassa sitä, miten kunta voisi edistää yritystoiminnan toimintaedellytyksiä satama-alueella, minkälaisilla ratkaisuilla lisättäisiin matkailua satama- ja lähialueella ja minkälaisia panostuksia kunnan tulisi tehdä satama-alueen kehittämiseen sekä minkälaisia vahvuuksia ja heikkouksia alueella on aluekehittämisen näkökulmasta tällä hetkellä.

Teemahaastattelut toteutettiin siten, että haastateltavat haastateltiin yksittäin. Näin jokaisella haastateltavalla oli mahdollisuus kertoa omia ajatuksia ja näkökulmia ilman, että ryhmän paineella oli vaikutusta haastateltavan antamiin vastauksiin. Jokaisella haastateltavalla oli mahdollisuus kertoa omista ajatuksista haastattelijalle omin sanoin. Teemahaastatteluiden kysymykset luotiin aiheeseen liittyvän teorian pohjalta siten, että teoria ohjasi kysymysten muodostamista, mutta tutkimuskohde oli keskiössä lopullisen kysymyksen luomisessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88.)

Teemahaastattelut toteutettiin pääasiallisesti haastateltavan ja haastattelijan välisinä lähitapaamisina. Kaksi teemahaastattelusta toteutettiin etäyhteydellä Teams-sovelluksen välityksellä. Etäyhteydellä järjestetyt teemahaastattelut toteutettiin kokonaisuudessaan samalla tavalla kuin lähitapaamisina järjestetyt teemahaastattelut. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88.)

Teemahaastatteluiden aikana tehtiin muistiinpanoja, jotka perustuivat haastateltavien antamiin vastauksiin ja niistä tehtyihin huomioihin. Teemahaastattelussa tuotiin lisäksi esiin haastateltaville teoriasta löytyneitä näkökulmia tai ideoita. Haastattelutilanteista luotiin mahdollisimman luontevia haastateltaville. Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien haastatteluiden aikana käytiin läpi teemahaastattelun kysymysten lisäksi muiden satama-alueiden kehittämisestä luotua lisämateriaalia. Haastatteluissa hyödynnetty lisämateriaali (liite 3) luotiin opinnäytetyön teoriaosuiden pohjalta.

Lisämateriaalissa käsiteltiin muun muassa suomalaisten pienvenesatamien- ja ulkomaalaisten satamien kehittämistä sekä Suomen- ja ulkomaiden satamissa tehtyjä hankkeita. Lisämateriaalia täydennettiin teemahaastatteluiden pohjalta aineiston keruun yhteydessä. Lisämateriaaliin lisättiin esimerkiksi Suomessa sijaitsevia satama-alueita, joita ei ole aikaisemmin huomioitu lisämateriaalissa. Suomessa sijaitsevat satamat tulivat esiin teemahaastatteluiden aikana haastateltavilta yrittäjiltä kehitysehdotuksina.

Tutkimukseen kerätty aineisto analysoitiin teorialähtöisellä analyysillä, koska tutkimuksesta haluttiin saada tietoa muun muassa yrittäjiltä ja yritystoiminnan parissa työskenteleviltä erilaisista ratkaisuista ja malleista, joita muissa venesatamissa on jo aikaisemmin hyödynnetty.

5 Satama-alueen matkailua yritystoiminnan kehittämisen näkökulmasta lisäävät ja vähentävät tekijät

5.1 Matkailu ja satama- ja lähialueen nykyinen tila

Neljä haastateltavaa kahdeksasta esitti matkailuun kohdistuvia ilmaisia teema-haastatteluiden aikana. Kaksi haastateltavaa ilmaisi, että yleisölle paikan päällä esitetyllä musiikilla on ollut myönteinen vaikutus Kirkonrannan satama-alueen kävijämäärään. Haastateltavat kokivat kesällä järjestetyn Taipalsaari 450 -tapahtuman positiivisena ja matkailua lisäävänä tekijänä. Yksi haastateltavista mainitsi, että Taipalsaarella on kesäaikaan useita mökkeilijöitä. Kaikki matkailun haastattelun aikana maininneet kertoivat, että matkailuun panostaminen olisi tärkeää.

Haastateltavien mielestä markkinoinnin kehittäminen on tärkeää erityisesti silloin kun markkinoinnissa huomioidaan erilaiset matkailijaryhmät. Haastateltavien välillä ilmeni eroja lähinnä potentiaalisista matkailijakohderyhmistä kysyttäessä. Haastateltavat mainitsivat muun muassa potentiaalisina kohderyhminä mökkeilijät, veneilijät, lähialueen asukkaat sekä karavaanarit. Yksi haastateltavista halusi lisäksi tuoda esiin luonnon ja aktiviteettien tärkeyden matkailussa sekä niiden vaikutuksen alueen vetovoimaisuudelle. Matkailua heikentävät tekijät ovat sidoksissa vahvasti muihin käsiteltäviin kategorioihin, joten niitä ei ole eritelty matkailuosuudessa.

Satama- ja lähialueen nykyinen tila sisältää matkailua ja yritystoimintaa edistäviä-, että heikentäviä tekijöitä. Haastateltavat kokivat alueen nykyiset ominaisuudet tärkeimpänä matkailua ja yritystoimintaa edistävä tekijänä. Alueella sijaitseva nykyinen infrastruktuuri oli haastateltavien mielestä toimintakuntoista. Toiseksi tärkeimpinä tekijöinä haastateltavat mainitsivat alueen liikkumisyhteydet ja keskeiset palvelut. Alueen liikkumisyhteydet ovat kattavat: satama- ja lähialueelle on mahdollista matkustaa jalan, pyöräillen, veneellä ja autolla sekä linja-autolla.

Alueelle saapuessa vierailijalla on käytössä palveluita kuten kauppa, kampaamo, ruokaravintola, pitopalvelu, jäätelökioski ja baari. Kolmanneksi tärkeimpänä edistävä tekijänä haastateltavat pitivät lähialueen yleisilmettä. Kolme haastateltavista piti lähialuetta esteettisenä tai ilmaisi, että alueen yleisilmettä voisi parantaa.

Haastateltavien näkökulmasta alueen nykyistä tilaa heikentävin tekijä oli se, että alueella ei ole tarpeeksi matkailijoille sopivia palveluja. Useiden haastateltavien

mielestä alueen olennaiset palvelut ovat toimivat, mutta eivät houkuttele tutustumaan alueeseen. Muista palveluista poikkeuksena oli Kirkonrannan satama-alueen läheisyydessä sijaitseva jäätelökioski. Haastateltavat ilmaisivat jäätelökioskin olevan suosiossa ulkopaikkakuntalaisten keskuudessa. Jäätelökioskille oli matkustettu varta vasten muun muassa Lappeenrannasta. Seitsemän haastateltavaa kahdeksasta koki palvelut puutteellisena matkailun näkökulmasta. Veneilijöiden palveluiden heikko tilanne ja vuorokauden ympäri käytettävissä olevan wc-tilan puuttuminen tulivat ilmi usean haastattelun aikana.

Yrittäjät kokivat aiemmassa kappaleessa mainittujen tekijöiden vähentävän alueen houkuttelevuutta. Toiseksi heikentävimpinä tekijöinä haastateltavat pitivät alueen ominaisuuksia ja yleisilmettä. Esimerkiksi kolmen haastateltavan mielestä alue ei ole kehittynyt tarpeeksi nykyaikaiseksi. Kolme haastateltavista kuvaili alueen yleisilmettä karuksi. Yrittäjät kokivat, että alue ei vetänyt matkailijoita puoleensa. Alueen nykyistä tilaa heikentävissä tekijöistä tuli ilmi lisäksi ihmisten kiinnostuksen puute aluetta kohtaan, alueen brändin puuttuminen tai heikko brändi sekä varjoalueiden vähäinen määrä.

5.2 Markkinointi

Haastateltavien mielestä alueen onnistuneen markkinoinnin tärkein edistävä tekijä olisi markkinoinnin lisääminen alueesta. Seitsemän haastateltavaa oli sitä mieltä, että markkinointia pitäisi lisätä aikaisempaan verrattuna. Lisäksi kuusi haastateltavaa mainitsi, että alueella on liian vähän opasteita ja kylttejä. Haastateltavien mielestä kylttien ja opasteiden lisäämisellä saataisiin herätettyä kiinnostusta aluetta kohtaan esimerkiksi veneilijöissä ja autoilijoissa. Toiseksi ja kolmanneksi tärkeimpinä edistävinä tekijöinä nähtiin sosiaalisen median markkinointi ja digitaalinen markkinointi markkinointitapoina. Kolme haastateltavaa mainitsi sosiaalisen median lisäksi perinteisen median tärkeäksi: iäkkäämpien ihmisten tavoittamisen kanavaksi.

Neljänneksi tärkeimpinä edistävinä tekijöinä haastateltavat toivat esiin brändin luomisen tai alueen nykyisen brändin kehittäminen. Viisi haastateltavaa ilmaisi, että alueen nykyistä brändiä tulisi kehittää tai alueelle tulisi luoda kokonaan uusi brändi. Haastateltavien mielestä viidenneksi tärkeimpinä edistävinä tekijöinä olivat matkailuorganisaatioille matkailumahdollisuuksien tiedottaminen, perinteisessä mediassa markkinointi ja kokonaisuuksien luominen markkinoinnille.

Kaksi haastateltavista mainitsi esimerkiksi markkinointisuunnitelman luomisen ja yksittäiselle kohderyhmälle luodun kokonaisuuden; kohderyhmäkohtainen markkinointikokonaisuus. Kuudenneksi tärkeimpinä edistävinä tekijöinä haastateltavat pitivät tiedottamista, palvelusivujen luomista internetiin ja sitä, että markkinoinnista, tiedottamisesta ja kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä sekä yhteydenpidosta vastaisi yksi henkilö.

Haastateltavat mainitsivat aikaisemmassa kappaleessa mainittujen tekijöiden lisäksi käytännön läheisen yhteistyön yritysten kanssa, markkinoinnin laajentamisen lähikuntiin ja erilaisten kohderyhmien huomioon ottamiseen markkinoinnissa sekä markkinoinnin konkreettisuuden että kunnan oman lehden luomisen. Haastateltavat halusivat lisäksi tuoda esiin markkinoinnin toteuttamisen kohderyhmäkohtaisesti, palvelutuotepakettien lisäämisen matkailuneuvontaan, tiedottamisen ja viestinnän kehittämisen sekä yhteismarkkinoinnin lähialueiden kanssa.

Haastateltavat kokivat alueen markkinoinnin kohderyhmistä tärkeimpinä alueella- ja lähialueilla asuvat ihmiset ja perheet sekä ikäihmiset. Toiseksi tärkeimpinä haastateltavat kokivat kaikki kohderyhmät yhdessä ja mökkiläiset. Kolmanneksi tärkeimpänä haastateltavat kokivat nuorison ja veneilijät. Haastateltavat mainitsivat markkinoinnin kohderyhmiksi lisäksi 50:n km säteellä asuvat henkilöt, pyöräilijät, yhden tai muutaman hengen yritykset ja nuoret yrittäjät sekä ruokamatkailijat, että ulkomaalaiset matkailijat.

Tärkeimpänä markkinointia heikentävänä tekijänä haastateltavat esittivät opasteiden ja kylttien määrän vähäisyyden. Toiseksi tärkeimpänä heikentävänä tekijänä haastateltavat kokivat sen, että markkinointi ei tavoita kohderyhmiä. Neljä kahdeksasta haastateltavasta oli sitä mieltä, että markkinointi ei tavoita kohderyhmiä. Haastateltavat pitivät kolmanneksi tärkeimpänä markkinointia heikentävänä tekijänä sitä, että markkinointia alueesta ei ollut tarpeeksi. Yksi haastateltavista mainitsi, että paikalliset asukkaat eivät välttämättä aina olleet tietoisia kaikista alueen tapahtumista.

Neljänneksi heikentävimpiä tekijöitä olivat haastateltavien mielestä se, että alueen palvelukokonaisuudesta kertovaa verkkosivua ei ole ja alueella ei ole erillistä vetovoimatekijää, jos alueen läheisyydessä sijaitsevaa jäätelökioskia ei oteta huomioon. Kolmen haastateltavan mielestä alueelle tarvittaisiin jäätelökioskin lisäksi joku muu

matkailua lisäävä ominaisuus. Viidentenä tärkeimpänä markkinointia heikentävänä tekijänä haastateltavat toivat esiin sen, että markkinointia ei ole toteutettu onnistuneesti. Markkinointi ei ole tavoittanut kohderyhmiä ja alueen tapahtumia ei ole markkinoitu tarpeeksi ajoissa.

Kuudenneksi heikentävimpinä tekijöinä ovat kokonaisuuden puuttuminen markkinoinnista ja kulkuyhteyksien helppouden vähäinen markkinointi. Haastateltavien mielestä markkinoinnin toteuttamiseksi paremmin tulisi alueelle luoda kokonaisvaltainen markkinointisuunnitelma, järjestää yhteisiä kokoontumisia tapahtumien ja toiminnan suunnittelemiseksi sekä aloittaa aikaisemmassa vaiheessa suunnitteleminen ja aikatauluttaminen.

5.3 Yhteistyö ja toiminta

Haastateltavien näkökulmasta tärkeimmät yhteistyötä edistävät tekijät ovat yhteinen toiminta ja avoin sekä joustava yhteistyö. Seitsemän haastateltavaa kahdeksasta piti yhteistä toimintaa ja avointa sekä joustavaa yhteistyötä tärkeimpinä yhteistyötä edistävinä tekijöinä. Yhteinen toiminta tulisi toteuttaa haastateltavien mielestä esimerkiksi tapahtumia, suunnittelua ja yhteisiä kokoontumisia järjestämällä. Toiseksi tärkeimpinä edistävinä tekijöinä haastateltavat pitivät yrittäjien välisen yhteistyön kehittämistä ja toiminnan suunnittelua yhteistyössä yrittäjien kanssa.

Kolmanneksi tärkeimmät edistävät tekijät olivat yhteiset kokoontumiset ja yhteistyön lisääminen. Haastateltavat kokivat, että kunta voisi lisätä yrittäjien välistä yhteistyötä muun muassa yhteisillä kokoontumisilla ja -tekemisellä, hankeyhteistyöllä sekä yksittäisiä tapahtumia järjestämällä, joihin yrittäjät voisivat osallistua. Haastateltavat kokivat muun muassa, että yhteistä suunnittelua alueen toimintaan kohdistuen ei ole ollut tarpeeksi. Haastateltavat kokivat lisäksi, että yrittäjien ideoita ja kokemusta ei ole hyödynnetty alueen toiminnassa kaikessa potentiaalissa. Haastateltavat toivat esiin, että jo kesällä tulisi suunnitella tulevalle syksylle toimintaa ja aikataulutusta.

Neljänneksi tärkeimmät yhteistyötä edistävät tekijät olivat uudet yhteistyömahdollisuudet ja viestinnän kehittäminen. Neljä haastateltavaa koki, että kunnan tulisi luoda yhteistyömahdollisuuksia yrittäjien välille. Neljä haastateltavaa oli sitä mieltä, että kunnan ja yritysten välisen viestinnän kehittämällä edistettäisiin yhteistyötä. Haastateltavat kokivat, että viestintä ei ollut tarpeeksi konkreettista, sitä ei ollut tarpeeksi

tai nykyinen viestintätapa ei tavoittanut kaikkia osapuolia. Viidenneksi tärkeimpinä yhteistyötä edistävinä tekijöinä haastateltavat mainitsivat kunnan tasavertaisen tuen ja yhteydenottamisen yrittäjiin. Haastateltavat kokivat, että yhteydenottojen määrä oli tällä hetkellä liian vähäinen, joka vaikutti haastateltavien kokemaan arvostuksen tunteeseen ja aikataulutukseen.

Tärkeimmät yhteistyötä heikentävät tekijät olivat viestinnän ja tiedottamisen liian vähäinen määrä. Viisi kahdeksasta haastateltavasta mainitsi viestinnän ja tiedotuksen vaativan kehittämistä. Viestinnässä ja tiedottamisessa heitä vaivasi viestinnän vähäinen määrä, tiedottamisen niukkuus ja konkreettisuuden puute. Toiseksi tärkein heikentävä tekijä oli se, että yrittäjiä ei huomioitu tarpeeksi yhteistyössä. Kolme haastateltavaa kahdeksasta koki, että yrittäjiä ei huomioitu tarpeeksi yhteistyössä.

Haastateltavat mainitsivat suunnittelussa heidän vähäisen huomiointinsa ja sen, että yhteistyö ei ollut tarpeeksi käytännönläheistä ja joustavaa. Haastateltavat pitivät kolmanneksi heikentävimpänä tekijänä yritysten välisen yhteistyön vähäisyyttä. Haastateltavien mukaan yritysten välinen yhteistyö keskittyi lähinnä lähialueelle eikä lisäksi naapurikuntien yrittäjien pariin. Haastateltavat mainitsivat myös yhteistyöhön sisältyvän liian paljon ehtoja.

Haastateltavien mielestä tärkein toimintaa edistävä tekijä on tapahtumien järjestäminen. Seitsemän kahdeksasta haastateltavasta mainitsi tapahtumien järjestämisen tärkeimmäksi alueen toimintaa edistäväksi tekijäksi. Useat haastateltavat mainitsivat lisäksi Taipalsaari 450 -tapahtuman onnistuneeksi. Toiseksi toimintaa edistävinä tekijöinä haastateltavat näkivät suunnitelmallisen toiminnan ja mahdollisuuksien luonnin.

Toiminnan suunnittelua pidettiin haastatteluhetkellä osittain epäonnistuneena. Haastattelujen aikana mainittiin esimerkiksi, että henkilökohtaisen toiminnan aikatauluttaminen oli ollut vaikeaa aikaisemman tapahtuman yhteydessä, koska tapahtuman aikataulu ei ollut saatavilla kuukausia aikaisemmin, kun omaa aikataulua oli suunnittelemassa.

Kolmantena tärkeimpänä edistävänä tekijänä pidettiin kokonaisuutta. Haastateltavat mainitsivat, että toiminnalle tulisi luoda kokonaisuus. Kokonaisuus edistäisi alueen toimintaa, kun toiminnan suunnittelu voisi tapahtua paremmin. Neljänneksi tärkein toimintaa edistävä tekijä oli haastateltavien mielestä erilaisten kohderyhmien

huomioiminen. Kaksi haastateltavaa koki, että erilaisten kohderyhmien huomioimisella olisi positiivista vaikutusta toimintaan.

Kohderyhmät huomioitaisiin esimerkiksi luomalla kohderyhmäkohtaisia palvelukokonaisuuksia ja -paketteja. Haastateltavat mainitsivat toimintaa edistävinä tekijöinä lisäksi aikaisen suunnittelun, alueen paikallisten vahvuuksien hyödyntämisen, talvikunnossapidon, palautteen keräämisen asukkailta ja matkailijoilta sekä viihteen-, kulttuurin- ja yhdistysten hyödyntämisen toiminnassa.

Haastateltavien näkökulmasta alueen toimintaa heikentävin tekijä on se, että alueen toiminnassa ei ole selkeää kokonaisuutta. Haastateltavat kokivat, että alueen toimintaan liittyvät osiot ovat irrallisia toisistaan, eivätkä muodosta selkeää kokonaisuutta, jonka mukaan toimintaa olisi vaivatonta johtaa. Haastateltavat mainitsivat myös alueen toimintaa heikentäviksi tekijöiksi osaamista liian vähäisen hyödyntämisen, suunnittelu tapahtumisen liian myöhäisessä vaiheessa, yrittäjien vähäisen mukana olon suunnittelussa ja sen, että toiminta ei ole ympärivuotista.

5.4 Palvelut ja aluekehittäminen

Haastateltavien mielestä tärkein palveluita edistävä tekijä on nykyisten palveluiden kehittäminen. Haastateltavat kokivat, että nykyisiin palveluihin olisi mahdollista lisätä uusia ominaisuuksia tai niitä voisi kehittää nykyaikaisemmaksi. Toiseksi tärkein edistävä tekijä on haastateltavien mielestä palveluiden lisääminen alueelle. Alueella on haastateltavien mukaan peruspalvelut, mutta matkailulle soveltuvat palvelut kuten pankkiautomaatti puuttuvat. Haastateltavat mainitsivat lisäksi alueen palveluita edistävinä tekijöinä aktiviteettien lisäämisen alueelle ja paikallisten tuotteiden esille tuomisen entistä paremmin matkailijoille.

Haastateltavat kokivat, että palveluita heikentävin tekijä on kohderyhmien palveluiden ja aktiviteettien vähäinen määrä alueella. Useiden haastateltavien mukaan alueelta puuttuvat veneilijöille tärkeät palvelut kuten septitankin tyhjennyspalvelu, polttoaineen tankkauspiste ja vedenottopiste.

Aluekehittämisessä tärkeimpiä edistäviä tekijöitä haastateltavien mielestä olivat tilaratkaisut, joilla saadaan toteutettua kohderyhmille palvelut. Seitsemän kahdeksasta haastateltavasta oli sitä mieltä, että infrastruktuurin paremmalla hyödyntämisellä ja uuden rakentamisella voidaan tukea aluekehittämistä. Toiseksi tärkeimpänä

aluekehittämistä edistävänä tekijänä pidettiin läpi vuorokauden käytettävissä olevan julkisen wc-tilan rakentamista. Kolmanneksi tärkeimpiä edistäviä tekijöitä aluekehittämisessä olivat alueen visuaalisen ilmeen kehittäminen ja vierasvenelaiturin laajentaminen. Haastateltavien mielestä alueen vierasvenelaituria tulisi laajentaa, alueelle tulisi rakentaa sauna ja wc-tilat uimarannan yhteyteen ja kehittää alueesta yleisesti viihtyisämpi.

Neljänneksi tärkeimpinä edistävinä tekijöinä haastateltavat pitivät karavaanialueen rakentamista ja kulkuyhteyksien kehittämistä kuten sillan rakentamista Pappilanniemeen. Neljä kahdeksasta haastatellusta henkilöstä piti karavaanialueen rakentamista aluekehittämistä edistävänä tekijänä. Viidenneksi tärkeimpinä edistävinä tekijöinä haastateltavat pitivät parkkipaikkojen lisäämistä ja saunan rakentamista sekä uimarannan kunnostamista. Kolme haastateltavista mainitsi, että parkkipaikkojen määrää tulisi lisätä. Yksi haastateltava ilmaisi lisäksi, että parkkipaikkojen sijoituspaikka ei pitäisi olla sataman keskiössä, vaan sivummalla satama-alueelta.

Kuudentena tärkeimpänä aluekehittämisen edistävänä tekijänä haastateltavat kertoivat hankkeiden hyödyntämisen aluekehittämisessä. Hankkeet koettiin lähtökohteisesti positiivisina, mutta hankkeiden lähtökohta tulisi olla aluetta konkreettisesti kehittämissä tarkoituksissa, jotta niihin osallistuminen yrittäjille olisi mielekästä. Yksi haastateltavista mainitsi lisäksi alueen laajentamisen tai lähialueiden hyödyntämisen aluekehittämisessä aluekehittämistä edistävinä tekijöinä.

Aluekehittämisen tärkeimmät heikentävimmät tekijät ovat haastateltavien mielestä ne, että rannassa ei ole erillisiä wc-tiloja, joita voisi käyttää vuorokauden ympäri, tilojen liian vähäinen määrä ja nykyisten tilojen koko. Haastateltavien mielestä toiseksi tärkeimmät aluekehittämistä heikentävät tekijät ovat alueen heikko yleisilme, ajomatkan varrella sijaitseva huoltoasema ja laiturin pienuus sekä parkkipaikkojen vähäinen määrä. Parkkipaikkojen vähäinen määrä satama- ja lähialueella on noussut ongelmaksi vain tapahtumien aikana. Haastateltavat mainitsivat lisäksi heikentävinä tekijöinä, että alueella ei ole saunaa, alueen kaava ei sovi nykyisiin vaatimuksiin, uimaranta tulisi kunnostusta ja venesatama on kooltaan liian pieni.

5.5 Yrittäjien näkemys kunnan roolista

Haastateltavilta kysyttäessä yritystoiminnan edistämiseksi tehtävistä toimita tärkeimmäksi tekijäksi kohosi kunnan ja yrittäjien välisen yhteistyön lisääminen. Yhteistyön edistämiseksi nousivat esiin erityisesti yhteydenotot, viestintä ja yhteinen ideointi. Toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi haastateltavat mainitsivat alueen markkinoinnin. Neljä haastateltavaa kahdeksasta ilmaisi, että alueen markkinoimisella on tärkeä rooli yritystoiminnan edistämiseksi Kirkonrannan satama-alueella.

Kolmanneksi tärkeimmäksi edistävänä tekijäksi haastateltavat arvioivat infrastruktuurin kehittämisen ja yhteiset kokoontumiset. Haastateltavat mainitsivat alueen infrastruktuurin olevan kehittämisen tarpeessa tai infrastruktuurin toimintaan sopimattomuuden kokonsa takia. Brändin luominen ja kehittäminen sekä yhteydenottojen lisääminen että yrittäjien tukeminen tulivat ilmi neljänneksi tärkeimpinä tekijöinä yritystoiminnan edistämiseksi. Kaksi haastateltavaa kahdeksasta mainitsi kyseiset tekijät. Haastateltavat mainitsivat lisäksi yritystoimintaa edistäviksi tekijöiksi realistisuuden ja vaivattoman yhteistyön.

Kumppanuusmallista kysyttäessä haastateltavat olivat pääosin samaa mieltä. Tapahtumien kautta tapahtuva yhteistyö nähtiin haastateltavien näkökulmasta tärkeimpänä. Kuusi haastateltavaa kahdeksasta ilmaisi tapahtumien kautta tapahtuvan yhteistyön mieluisimpana kumppanuusmallina kunnan kanssa. Toiseksi tärkeimmäksi kumppanuusmalliksi haastateltavat kokivat hankeyhteistyön, jonka mainitsi viisi kahdeksasta haastateltavasta.

Kolme kahdeksasta haastateltavasta mainitsi kumppanuusmallina sen, että kunta omistaisi infrastruktuurin kuten rakennukset ja vuokraisi rakennusta tai tiloja yrittäjille heidän yritystoimintaansa. Tällainen toimintatapa nähtiin haastateltavien kesken kolmanneksi tärkeimpänä kumppanuusmallina. Haastateltavat mainitsivat lisäksi kumppanuudesta yhteiset kokoontumiset, yhteydenpidon puhelimitse sekä sen, että kumppanuuden ei tulisi olla taloudellista panostamista vaativaa.

Haastateltavilta kysyttiin, miten kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä voitaisiin kehittää. Tärkein kunnan ja yritysten yhteistyötä kehittävä tekijä oli haastateltavien mielestä yhteistyön luominen helpommaksi ja yhteiset kokoontumiset. Yhteisten kokoontumisten koettiin selkeyttävän toimintaa ja yhteistyötä. Toiseksi tärkeimpänä yhteistyötä kehittävä tekijänä haastateltavat kokivat yhteistyön lisäämisen.

Yhteistyön lisääminen paikallisten toimijoiden ja kunnan välillä koettiin tärkeäksi. Yhteistyön lisääminen muiden lähikuntien kanssa tuli myös ilmi haastatteluissa. Haastateltavat mainitsivat lisäksi yrittäjien tukemisen kehittämisen yhteistyötä lisäämällä ja viestintää parantamalla.

5.6 Konkreettiset kehitysehdotukset

Haastateltavilta kysyttiin teemahaastattelun aikana alueelle sopivia toteutuskelpoisia kehitysehdotuksia. Haastateltavien kehitysehdotukset jakoutuivat palveluihin ja aktiviteetteihin. Mukana on lisäksi muutamia muihin asioihin keskittyviä ideoita. Kehitysehdotuksia on luokiteltu väliaikaisiin ja pysyviin palveluihin, aktiviteetteihin ja muihin ideoihin.

Väliaikaisia tai tapahtumiin sopivia palveluita ja aktiviteetteja ehdotettiin muutamia. Haastateltavat mainitsivat erilaisten kohdennettujen palvelupakettien luomisen alueella vieraileville, kalastus- ja venereissut, veneiden vuokraamisen, pienverkosto-yhteistyön, välinevuokraamisen ja paikallisten tuotteiden myynnin sekä karavaanareille sopivan parkkialueen luomisen kesäajalle siten, että kunnan työntekijöiden parkkipaikkaa hyödynnettäisiin karavaanarien parkkipaikkana.

Palvelupaketit luotaisiin yksilöllisesti eri kohderyhmille kuten veneilijöille. Palvelupaketteihin kuuluisi esimerkiksi ruokaa ja juomaa sekä tietoa alueesta, että alueella toimivista yrityksistä. Alueella vieraileville matkailijoille sopiviksi aktiviteeteiksi ehdotettiin muun muassa kesätoria, kesäkirkkoa, joulumyyjäisiä, napakelkkaa, nokipannukahvia, maatalousmessuja, avantouintia, jääkävelyä, kesäteatteria, kesäravintolaa ja -kahvilaa sekä -terassia.

Pysyviä palveluita tai aktiviteetteja ehdotettiin useita. Veneilijöiden palveluiden parantaminen nousi esiin useimmin haastateltavien ehdotuksista. Kuusi kahdeksasta haastateltavasta ehdotti veneilijöiden palveluiden parantamista konkreettisenä kehitysehdotuksena. Veneilijöiden palveluista esille tulivat etenkin septitankin tyhjennys, polttoaineenjako, puhtaan vedenottopiste sekä suihku- ja wc-tilat.

Haastateltavilta tuli lisäksi ehdotuksena huoltorakennuksen rakentaminen satama-alueelle, jonka palveluja voisivat hyödyntää niin veneilijät kuin muut alueella vierailijat. Kaksi kahdeksasta haastateltavasta mainitsi saunan lisäämisen rantaan

konkreettisenä kehitysehdotuksena. Saunaa ehdotettiin sellaiseksi, että sitä olisi mahdollista vuokrata yritysten ja yksityishenkilöiden käyttöön.

Alueella yöpyminen koettiin ongelmallisena, koska yöpymispaikkoja oli hyvin vähän. Haastatteluissa ehdotettiin, että vanhaan kunnantalon voisi rakentaa yöpymiseen soveltuvia tiloja. Haastateltavat toivat lisäksi esiin konkreettisia kehitysehdotuksina markkinoinnin, brändin, rakennusten hyödyntämisen yrittäjien konttoreina, matkailuneuvonnan hyödyntämisen palveluiden tai tuotteiden noutopisteenä, opastetut retket alueella kävijöille ja tietoliikenneyhteyksien toimivuuden varmistamisen sekä mahdollisuuden alueella myytävien tuotteiden mukaan ostamiseen.

6 Kunnan roolia ohjaavat tekijät

6.1 Infrastrukturi, venesatama ja lähialue

Kaavoituksesta vastaavan henkilön näkökulmasta infrastruktuurin kehittäminen olisi ajankohtaista ja tärkeää alueen toimivuudelle. Teemahaastattelun aikana infrastruktuurin kehittäminen nousi esiin muita tekijöitä useammin. Alueen yritystoiminnan edistämiseksi tärkeimpiä kunnan toimia olisivat sillan rakentaminen ja kulkuyhteyksien luominen Pappilanniemeen, esiintymislavan rakentaminen ja jo olemassa olevien palveluiden tukeminen uusien palveluiden mahdollistamisella. Infrastruktuurin kehittäminen on tärkeässä asemassa yritystoiminnan edistämässä ja alueelle mahdollisuuksien luomisessa.

Kaavoituksesta vastaavan henkilön näkökulmasta parkkitilan rakentaminen on vahvasti yhteydessä alueella tapahtuvan toiminnan tarpeisiin. Jos parkkipaikalle olisi jatkuvaa tarvetta, parkkitilan rakentamisen tärkeys lisääntyisi. Haastateltavan näkökulmasta satama-alueelle sopisivat erinomaisesti ravintola- ja majoituspalvelut, jos infrastruktuuria kehitettäisiin.

Yritystoiminnan mahdollistamiseksi tulisi satama-alueelle rakentaa eri käyttäjäryhmille kuten asukkaille, yrittäjille ja matkailijoille sopiva vierasvenelaituri. Vierasvenelaiturin kehittämisellä saataisiin lisättyä veneilijä kohderyhmän kiinnostusta Kirkonrannan satama-alueeseen. Nykyinen vierasvenelaituri on kooltaan liian pieni. Alueen lähistöllä sijaitsee lisäksi Kirjamoin silta, joka on korkeudeltaan matala. Silta asettaa omat rajoitteensa veneliikenteelle. Sillan alittaminen olisi mahdollista pienveneille ja Saimaan risteilyaluksille kuten M/S Camillalle.

Haastateltavan mielestä sähköpyörillä liikkuvat matkailijat tulisi huomioida sähköpyörän latauspisteillä, koska alueelle liikkuminen on vaivatonta pyörällä. Sähköpyörien latauspisteillä houkuteltaisiin pyöräilijöitä tutustumaan alueeseen. Matkailijoille tulisi lisäksi luoda yöpymistiloja alueen hyödyntämällä alueen nykyistä infrastruktuuria tai luomalla uusia tiloja. Kirkonrannan satama-alueelle johdettava kirkonrantatie on iäkäs. Alueella ja sen lähistöllä on viheriöitä.

Yritystoiminnan kehittämiseksi tulisi kehittää venesatamaa. Venesataman kehittämisen pääkohteena olisivat sataman toimivuuteen liittyvien tekijöiden kuten nykykaisen vierasvenelaiturin, veneilijöiden palveluiden ja satama-alueen viihtyvyyden

kehittäminen. Alue tarvitsisi haastateltavan mielestä etenkin puhtaan vedenottopisteet ja sähköpisteet. Lisäksi alueelle pitäisi suunnitella viihtyisyyttä kohentavia istutuksia.

Kirkonrannan satama-alueelle tai lähialueelle tulisi saada pitkäaikaisvenepaikkoja. Lisäksi vierasvenepaikoitusta pitäisi lisätä. Haastateltava ehdotti, että Kirkonrannan satama-alueelle voisi suunnitella saunamaailman tyyppistä toimintaa. Alueen maisemat ja järven läheisyys tulisi saada yhdistettyä entisestään palveluiden kanssa toimivaksi kokonaisuudeksi.

6.2 Kirkonrannan satama-alueen kaava ja sen asettamat rajoitukset

Kaavoituksesta vastaavan henkilön haastattelussa tuli ilmi, että Kirkonrannan satama- ja lähialueen kaavaan on jo tehty aikaisemmin muutoksia. Entinen kunnantalo on esimerkiksi myyty yritystoimintatarkoitukseen. Pappilanniemeen on lisäksi rakennettu laavu, jota on ollut tarkoitus hyödyntää Kirkonrannan satama-alueen kehittämisen yhteydessä.

Kaavoituksesta vastaavan henkilön näkökulmasta Kirkonrannan satama-alueen nykyinen kaava ei mahdollista yritystoimintaa kaikessa potentiaalissaan. Venesatama tulisikin kehittää yritystoimintaa tukevaksi. Kehittämisessä on välttämätöntä huomioida lähialue ja sen asettamat vaatimukset. Kaavoituksessa tulee huomioida entistä paremmin kunnan omat alueet siten, että ne ovat toimintaa edistävät. Haastattelun aikana tuli ilmi lisäksi seuraintalo Väinölän mahdollinen hyödyntäminen yritystoiminnassa.

Nykyisen kaavan muuttaminen on moniulotteista. Jotta kaavaa voitaisiin kehittää, tulisi kaava purkaa ja miettiä kaavan kokonaisuus uusiksi. Kaavaan tehtävillä muutoksilla on tärkeä merkitys satama- ja lähialueen kehittämisessä. Yritystoiminnan lisäksi kaavoituksessa tärkeässä asemassa on matkailu. Yritystoiminta ja matkailu tulisi saada mahdollistettua alueen kaavoitusta suunniteltaessa. Kaavan muutoksessa tulisi ottaa huomioon alueen nykyinen tilanne ja tulevaisuuden mahdollisuudet kuten liiketoiminta ja matkailun näkymät.

Alue asettaa kaavoitukselle ja aluekehittämiselle useita haasteita. Haastateltavan mukaan alueella ei ole levittäytymismahdollisuutta. Tämä johtuu siitä, että alun perin kaava on luotu virastomaiseksi. Kaavasta valtaosa on kunnan aluetta ja

venesatamaa, minkä takia alueella on vähemmän tilaa. Alueella yöpyminen on vaikeaa, koska alueella ei ole useita yöpymispaikkoja. Alueen tilan vähyyteen auttaisi, jos alueella ei olisi Väinölää tai kunnantaloa. Kyseiset rakennukset ovat suojeltuja, joten ne ovat pysyviä osia alueen kaavassa. Alueen infrastruktuuri, koko, alkuperäisen kaavan tarkoitus ja rakennusten asettelu asettavat omat haasteensa aluekehittämiselle.

6.3 Alueella tapahtuva toiminta ja sen kehittäminen

Kaavoituksesta vastaava henkilö mainitsi, että alueella ei ole ympärivuotista toimintaa. Ympärivuotinen toiminta ei ole huomioitu aluesuunnittelussa. Alueella on koekeltu aikaisemmin ravintolan ja majoituksen yhdistämistä, mutta kokeilu ei ole onnistunut. Alueen matkailussa on paljon kilpailua. Kirkonrannan satama-alueen kävijöiden määrä on vilkkaimmillaan kesällä. Kesällä järjestetyssä Taipalsaari 450 -tapahtumassa oli paljon kävijöitä. Lisäksi Uuden vuoden juhlissa on käynyt useita ihmisiä. Alueella on järjestetty vuosittain Triathlon -tapahtuma. SM-soudut on myös järjestetty Kirkonrannan satama-alueella.

Koronalla on vaikutusta alueen tapahtumien nykyiseen markkinointiin. Satama- ja lähialueella ei ole karavaanialuetta, mutta alueen liikenneyhteydet ovat hyvät. Tärkeimmät vetovoimatekijät ovat jäätelökioski, alueen maisemat ja järven läheisyys. Alueelle on luotu aikaisemmin myyntikojuja, mutta niihin ei ole löytynyt myyjiä. Lisäksi laivaravintolayritystoimintaa on suunniteltu alueelle, mutta idea ei ole edennyt konkreettiseksi liiketoiminnaksi. Kaavoituksesta vastaavan henkilön näkökulmasta alueeseen liittyvä päätöksenteko on haasteellista, koska alueen kehittämiseen liittyvää yhteistä näkökulmaa ei ole löydetty.

Haastateltavan mielestä alueen toiminnan kehittämiseksi matkailu ja yritystoiminta pitäisi ottaa mukaan suunnitteluun. Palvelurakenne tulisi myös huomioida suunnittelussa. Kunnan ja yrittäjien välistä keskustelua ja ideointia pitäisi olla enemmän. Alueen toimintaan vaikuttaa myönteisesti tapahtumien kuten musiikkitapahtumien ja markkinoiden lisääminen. Lisäksi joulutorilla ja uusien yrittäjien saamisella mukaan toimintaan olisi myönteistä vaikutusta. Jäätelökioski on alueella suosittu. Haastateltavan mielestä jäätelökioskin tapaista toimintaa voisi olla alueella enemmän. Kirkonrannan satama-alueelle voisi tuoda höyrylaivan tai risteilyaluksen.

Satama-alueelle olisi tärkeää luoda uusi brändi, jotta alueelle saataisiin uutta toimintaa ja lisää kävijöitä. Kirkonrannan satama- ja lähialueelle on löydettävä joku menestystekijä. Haastattelun aikana kaavoituksesta vastaava henkilö ilmaisi kuulleensa rohkeimpana ehdotuksena, että kunnantalosta luotaisiin hotelli. Perusteluna tälle oli rakennuksen sijainti ja maisemat. Lähellä ja kauempana olevia alueita voitaisiin hyödyntää alueen toiminnassa. Esimerkiksi satama-alue ja Pappilanniemi yhdistettäisiin toisiinsa rakentamalla silta alueiden välille.

7 Yhteenveto ja pohdinta

7.1 Tulokset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten Kirkonrannan satama-alueesta saadaan vetovoimainen matkailukohteena yritystoiminnan kehittämisen näkökulmasta. Tutkimuskysymysten keskiössä olivat käytännön asiat, jotka tulisi huomioida satama-alueen yritystoiminnan kehittämisessä ja Taipalsaaren kunnan rooli venesatama-alueen kehittämisessä.

Opinnäytetyön aikana toteutettiin teemahaastatteluja siten, että haastateltavat haastateltiin erikseen. Teemahaastatteluihin osallistui yhteensä yhdeksän henkilöä. Kahdeksan haastateltavista oli yrittäjiä tai yritystoiminnassa mukana olevia henkilöitä. Yksi haastateltavista oli kaavoituksesta vastaava henkilö. Teemahaastattelusta kerätyn aineiston avulla saatiin selville yrittäjien mielipiteitä ja ajatuksia satama-alueen kehittämisestä yritystoiminnan ja kunnan näkökulmasta.

Aineistosta saatiin lisäksi selville kunnan näkökulma kaavoituksesta vastaavan henkilön näkemyksestä. Aineiston analyysi toteutettiin luokittelulla eli teemoittelulla. Haastateltavien kertomat ajatukset ja mielipiteet sekä näkökulmat aihealueisiin koodattiin, jonka jälkeen koodattu materiaali kategorioitiin laajempien kategorioiden alaisuuteen. Kategorioita luotiin niin kauan, kunnes saatiin aihealuetta kuvaavat yläkategoriat. Yläkategorioita hyödyntämällä luotiin tutkimusongelmaa kuvailevat yleistyksiset.

Opinnäytetyössä selvisi, että satama-alueen yritystoiminnan kehittämisessä tärkeät huomioon otettavat tekijät ovat kunnan ja yritysten välinen yhteistyö, viestintä ja tiedottaminen, satama-alueen ominaispiirteet, alueen käyttäjäryhmät ja käyttäjäryhmien tarpeet, infrastruktuurille asetetut vaatimukset ja kaavan asettamat rajoitukset. Kun kyseiset tekijät otetaan huomioon satama-alueen yritystoiminnan kehittämisessä, yritystoiminnan harjoittaminen alueella on mahdollista.

Konkreettisissa kehitysehdotuksissa korostuivat palveluiden kehittäminen, tapahtumien lisääminen, markkinoinnin edistäminen ja nykyisen infrastruktuurin kehittäminen. Yrittäjien mielestä alueen palveluita voitaisiin kehittää esimerkiksi tarjoamalla tuotepakettien ja paikallisten tuotteiden mukaan ostamista ja opastettuja retkiä

alueella. Ehdotettuja potentiaalisia tapahtumia olivat muun muassa maatalousmessut, joulumyyjäiset, kesäteatteri ja -tori.

Yrittäjät ilmaisivat lisäksi, että Taipalsaaren kirkon voisi avata kesäisin vierailijoille kesäkirkkona. Kesäkirkko voisi toimia yhtenä alueen matkailukohteista. Taipalsaaren matkailuneuvontaa voitaisiin hyödyntää palvelu- ja tuotepakettien noutopisteinä. Palvelu- ja tuotepaketeista matkailija saisi tietoa satama- ja lähialueesta sekä alueen palvelu- sekä tapahtumatarjonnasta. Yrittäjät pitivät tärkeänä, että matkailijat kuten veneilijät otettaisiin huomioon paremmin alueen palvelutarjonnassa. satama-alueelle ehdotettiin huoltorakennuksen ja saunan rakentamista. Tilat olisivat matkailijoiden, yrittäjien ja alueen asukkaiden käytössä.

Satama-alueen kehittämisessä Taipalsaaren kunnan rooli muodostuu yhteistyön-, infrastruktuurin- ja kaavan kehittämisestä. Yhteistyön kehittäminen mainittiin useita kertoja yrittäjien- ja kunnan näkökulmasta kunnan roolia käsiteltäessä. Yhteistyön kehittämiseen sisältyivät yhteiset kokoontumiset, yhteydenottojen lisääminen, tapahtumien järjestäminen ja yrittäjille uusien yhteistyö mahdollisuuksien luominen.

Infrastruktuurin ja kaavan kehittäminen olivat kunnan roolissa tärkeässä asemassa. Infrastruktuurin ja kaavan kehittämiseen sisältyivät rakennukset, tilat, tilaratkaisut, kulkuyhteydet ja istutukset. Aiemmin mainittujen osa-alueiden lisäksi, yrittäjät kokivat, että kunnan rooliin kuuluisi suunnannäyttäminen; toimiminen alueen kehittämisessä aktiivisena osapuolena ja alueesta saatavan mielikuvan sekä yhteisen toiminnan edistäjänä.

Opinnäytetyön tulosten pohjalta voidaan todeta, että Taipalsaaren Kirkonrannan venesatamasta saadaan vetovoimainen matkailukohde yritystoiminnan näkökulmasta, kun kunnan ja yritysten välinen yhteistyö, alueen nykyinen tila, toiminta, markkinointi, palvelut ja aluekehittäminen sekä matkailu saadaan tasapainoon niin kunnan kuin yritystoiminnan näkökulmasta. Tasapainon saavuttamiseksi tulee kummankin osapuolen edistää avointa yhteistyötä ja kokea aluekehittäminen tärkeäksi.

7.2 Pohdinta

Opinnäytetyön avulla haluttiin saada tärkeää taustatietoa Kirkonrannan satama-alueen kehittämisestä ja yrittäjien ajatuksista ja mielipiteistä. Opinnäytetyössä otettiin huomioon useita näkökulmia: valtion-, kunnan, matkailun- ja yritystoiminnan

näkökulmat. Aihealueeseen tutustuminen aloitettiin tutustumalla yleisesti matkailuun ja julkiseen sektoriin kuten valtioon ja kuntaan. Tutustumisesta ilmeni, että valtiolla on tärkeä rooli alueiden kuten venesatamien kehittämisessä.

Suomessa sijaitseviin vierasvenesatamiin tutustumisella oli mahdollista saada yleiskuva vierasvenesatamien oleellisista tekijöistä, matkailusta ja yritystoiminnasta sekä satama-alueiden kehittämisestä. Aiheen käsitteleminen yleisemmästä yksityiskohtaisempaan oli omiaan lisäämään aiheesta saatavaa ymmärrystä.

Tutkimus toteutettiin siten, että lähialueilla oleville kohderyhmään kuuluville toteutettiin teemahaastatteluja. Teemahaastattelut mahdollistivat kattavan aineiston keruun pieneltä kohderyhmältä. Valmiiksi valitut teemat toimivat rakenteena haastatteluille ja edistivät aineiston muodostumista yhteneväisemmäksi. Jo aineiston keruu vaiheessa oli nähtävissä selkeästi kohderyhmille merkityksellisiä tekijöitä.

Teemahaastatteluissa haastateltavat olivat kiinnostuneita sataman kehittämisestä yritystoiminnalle sopivammaksi. Aineistosta oli mahdollista erottaa olennaisia ja epäolennaisia tekijöitä. Haastatteluissa ilmeni, että kysymyksiä olisi voinut olla vähemmän, koska yksittäisten kysymysten kohdalla aikaisempaan kysymykseen annettu vastaus sopi myös seuraavan kysymyksen vastaukseksi. Kun ongelma huomattiin, haastatteluissa vähennettiin toistoa luomalla samantyyppisiä vastauksia antavat kysymykset yhdeksi kysymykseksi. Aineiston analyysi toteutettiin teemoittelulla.

Aineiston analyysiä tehdessä ilmeni, että kahdelle kohderyhmälle luodut kysymykset olisi kannattanut luoda yhteneväisemmiksi. Kysymysten yhteneväisyys olisi luonut kohderyhmien vastausten vertailemisesta helpompaa. Aineiston analyysiin loi lisäksi haasteensa aineiston vaihtelevaisuus ja erilaiset näkökulmat. Analyysiä tehdessä aineistoon tarkempi tutustuminen tuntui järkevälle, mutta jälkikäteen mietittynä aineiston pitkäaikainen lukeminen ei olisi välttämättä lisännyt ymmärrystä aineistosta. Osa aineistoon liittyvistä näkökulmista oli mahdollista saavuttaa epäonnistumalla ja vaihtoehtoja kokeilemalla.

Aihe-alueesta oli haastavaa löytää teoriatietoa, koska Suomessa ei ole tutkittu laajalaisesti venesatama-alueita yksinomaan matkailukohteina. Saaristoon ja sen kehittämiseen liittyviä selvityksiä on tehty useina vuosina. Selvitykset ovat olleet pääosin luonteeltaan paikallisia, ja niistä ei ole muodostunut laajalaisesti yleistettävää

tietoa. Useissa saaristoon liittyvissä selvityksissä on käsitelty niukasti vierasvene- ja matkustajasatamia. Satamiin kohdistuvia kehittämishankkeita on luotu Euroopan Unionin, Suomen valtion ja yksittäisten kuntien edistämänä. Kehittämishankkeissa on ollut yleisesti pääosassa sataman palvelutarjonnan parantaminen tai ympäristöystävällisten ratkaisujen laaja-alainen käyttöönotto. Näiden syiden takia oli luontevaa laajentaa aihealueen teoriaosuutta esimerkiksi Suomen valtion toimenkuvaan.

Opinnäytetyön aineisto vahvisti teoriasta saatua näkökulmaa yritystoiminnan kehittämisestä satama-alueella. Tutkimuksen aineistosta ilmeni samankaltaisuuksia Taipalsaaren Kirkonrannan satama-alueen ja Suomessa sijaitsevien vierasvenesatamien välillä. Teoriassa ja aineistossa mainittiin useasti esimerkiksi satama-alueen palvelut kuten polttoaineenjako, septitankin tyhjennys ja vedenottopiste. Teemahaastatteluista kerätty aineisto vahvisti käsitystä yrittäjien välisen yhteistyön-, julkisen sektorin, yliopiston ja yrittäjien välisen yhteistyön- sekä palvelurakenteen kehittämisen merkityksestä satama-alueen kehittämisessä.

Seuraavaksi tutkimuskohteiksi sopisivat, miten Taipalsaaren Kirkonrannan satama-alueen brändiä tulisi kehittää ja miten satama-aluetta tulisi kehittää aluekehittämisen näkökulmasta. Tutkimuksen aikana ilmeni, että Kirkonrannan satama- ja lähialue tarvitsisi brändin muutosta tai uuden brändin luomista. Alueen brändiä ja brändin kehittämistä voisi tutkia esimerkiksi yrittäjien ja kuluttajien näkökulmasta. Satama-alueiden brändin kehittämisestä ei ole saatavilla runsaasti tutkimustietoa Suomessa.

Tutkimuksessa yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä osoittautui aluekehittäminen. Teemahaastatteluista ilmeni, että alueen kaava oli suunniteltu alun perin virastoalueeksi. Teemahaastatteluiden aikana ilmeni, että alueen kaava ei täyttänyt nykyisiä vaatimuksia, minkä takia alueen kaavoittaminen olisi ajankohtaista. Satama-alueen kehittämisessä aluekehittämisen näkökulmasta voisi tutkia kuinka kaavaa kannattaisi muuttaa ja miten aluekehittäminen tulisi toteuttaa.

Lähteet

Aaltola, J., Eskola, J., Heikkinen, H., Ilmonen, K., Kiviniemi, K., Laine, T., Moilanen, P., Rajala, R., Rantala, I., Räihä, P., Suoranta, J. & Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Eumer. Tietoa yrityksestä. Eumer Finland Oy. Viitattu 5.7.2021. Saatavissa <https://www.eumer.fi/infoaboutusfi>

Google maps. 2022. Reittiohjeet. Google maps. Viitattu 25.1.2022. Saatavissa <https://www.google.com/maps/dir/Taipalsaaren+vanha+kunnantalo,+Kirkonrantatie,+Taipalsaari/54920+Taipalsaari/Lappeenranta/@61.107333,27.9850887,11z/data=!3m1!4b1!4m20!4m19!1m5!1m1!1s0x469091baac57da8f:0x25f38197f0e9efe!2m2!1d28.0594227!2d61.1594522!1m5!1m1!1s0x46909074b58ebb8f:0x400b551554bc110!2m2!1d28.0739477!2d61.1521338!1m5!1m1!1s0x46909596caab9fd9:0x7664ac80a9880f97!2m2!1d28.1896627!2d61.0549929!3e0>

Graylingland. Talviaktiviteetit Kilpisjärvellä. Grayling Land. Viitattu 30.6.2021. Saatavissa <https://www.graylingland.com/talviaktiviteetit-kilpisjarvella>

Haapanala, A., Laine, R., Lundén, T., Pitkäranta, H., Raatikainen, E., Salmi, R. & Sippola-Alho, T. 2000. Kaavamerkinntät. Opas. Ympäristöministeriö. Ympäristöministeriön julkaisuja 5/2000. Viitattu 30.6.2021. Saatavissa <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162816>

Halonen, J. 2019. Kaupunkien ja kuntien lukumäärät ja väestötiedot. Kuntaliitto. Viitattu 3.5.2021. Saatavissa <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/kaupunkien-ja-kuntien-lukumaarat-ja-vaestotiedot>

Hotel & Spa Resort Järvisydän. Vierasvenesatama. Hotel & Spa Resort Järvisydän. Viitattu 15.11.2021. Saatavissa <https://www.jarvisydan.com/accommodations/satama/>

Houseboat. Asuntovenemallimme. Jyväskylä harbour. Viitattu 29.6.2021. Saatavissa <https://houseboat.fi/asuntovenemallit-2/>

Hänninen, J. 2020. Matkailupolitiikan kehittyminen Suomessa hallinnon näkökulmasta. Raportti. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 11.6.2021. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-498-3>

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. 2020. Parempia palveluja pienvenesatamissa Itämeren alueella. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Viitattu 1.6.2021. Saatavissa <https://www.xamk.fi/tiedotteet/parempia-palveluja-pienvenesatamissa-itameren-alueella/>

Kemiönsaari. Hankkeet. Kemiönsaaren kunta. Viitattu 8.6.2021. Saatavissa https://www.kemionsaari.fi/fi/yrittaminen_tyollisyys/hankkeet

Komu, H. & Selkälä, S. 2018. Saaristo- ja vesistömatkailun Hyvät tuotteet -projektin loppuraportti. Raportti. Maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 5/2018. Viitattu 18.6.2021. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-981-4>

Krogerus, M. 2021. Etelä-Savon festivaaleilla vaihteleva menestys – Siltakemmakat teki kävijäennätyksen, Saimaa Hehkuu jäi selvästi miinukselle. Yleisradio. Viitattu 9.11.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-12052070>

Kujala, A., Haavisto, M., Tikkala, J., Seppänen, S., Mikkilä, J. & Grekin, S. 2020. Suomi on yritystensä summa 2.0 -aluekehittämishjelma. Raportti. Suomen yrittäjät. Viitattu 12.5.2021. Saatavissa https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/aluekehittamisohjelma_2020.pdf

Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoimisesta 7/2014. Viitattu 11.6.2021. Saatavissa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140007>

Lappeenranta. Meijän City pähkinänkuoressa. Lappeenrannan kaupunki. Viitattu 23.8.2021. Saatavissa <https://www.lappeenranta.fi/fi/Palvelut/Rakentaminen-ja-maankaytto/Kaavoitus/Ajankohtaista/Meijan-City---Lappeenrannan-keskustan-kehittamissuunnitelma-/Mista-on-kyse>

Living Archipelago. Brännskär aktiviteetit – Rentoutumista tai aktiivista ohjelmaa. Living Archipelago. Viitattu 8.6.2021. Saatavissa <https://fi.livingarchipelago.fi/aktiviteetit-retket-brannskar>

Marie, F. 2018. SaimaaHoliday Oravi. PowerPoint-esitys. Business Finland. Viitattu 2.7.2021. Saatavissa https://www.businessfinland.fi/49270f/globalassets/finnish-customers/news/events/2018/visit-finland-2018/of230518-menestystarinoita-marie-louise-fant-saimaaholiday-oravi_web.pdf

MDI-aluekehittämisen konsulttitoimisto. 2020. Verkostoyhteistyön aluemalli (VAL-UMA-hanke). Aalto-yliopisto. Viitattu 6.7.2021. Saatavissa https://www.aalto.fi/sites/g/files/flghsv161/files/2020-02/vnk_valuma_antikainen.pdf

Noblessner. Noblessner marina. Noblessner marina. Viitattu 15.6.2021. Saatavissa <https://noblessner.ee/en/noblessner-marina/#/>

Saaristoasiain neuvottelukunta, Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia, TK-Eval. 2020. Ihmisten saaristo – Saaristo- ja vesistöalueiden valtakunnallinen kehittämissuunnitelma vuosille 2020-2023. Raportti. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 13/2020. Maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 15.6.2021. Saatavissa https://julkaistus.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162495/MMM_2020_13.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Saaristoasiain neuvottelukunta. 2017. Suomen saaristo- ja vesistömatkailusta eurooppalainen vetovoimatekijä. Raportti. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 3/2017. Maa- ja metsätalousministeriö. Viitattu 15.6.2021. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-947-0>

Sahanlahti Resort. Ota suunnaksi Sahanlahden vierasvenesatama. Sahanlahti Resort. Viitattu 9.11.2021. Saatavissa <https://sahanlahtiresort.fi/vierasvenesatama>

Sutela, J. 2020. Energiatehokasta veneilyä korona-aikana. READ. Nro 3/2020. Viitattu 14.6.2021. Saatavissa <https://read.xamk.fi/2020/logistiikka-ja-merenkulku/energiatehokasta-veneilya-korona-aikana/>

Taipalsaaren kunta. 2021. Kuntatietoa. Taipalsaaren kunta. Viitattu 3.5.2021. Saatavissa <https://www.taipalsaari.fi/fi/Kuntatietoa>

Taipalsaaren kunta. Asemakaava Taipalsaaren satama-alueesta ja lähialueista. Viitattu 30.6.2021. Saatavissa <https://taipalsaari.karttatiimi.fi/#>

Tampereen kaupunkiseutu. Seutusatamat: Satamatoimintojen ja vesistöjen virkistyskäytön seudullinen kehittäminen 2017. Raportti. Viitattu 1.6.2021. Saatavissa

tavissa https://tampereenseutu.fi/wp-content/uploads/2020/10/seutusatamat_loppuraportti_syyskuu_2017.pdf

The World Bank. 2020. The Global economic outlook during the COVID-19 Pandemic: A Changed World. The World Bank Group. Viitattu 17.6.2021. Saatavissa <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2020/06/08/the-global-economic-outlook-during-the-covid-19-pandemic-a-changed-world>

Tilastokeskus. 2020a. Talouden tilannekuva. Tilastokeskus. Viitattu 21.5.2021. Saatavissa <https://www.stat.fi/ajk/koronavirus/koronavirus-ajankohtaista-tilastotietoa/miten-vaikutukset-nakyvat-tilastoissa/talouden-tilannekuva#yritykset>

Tilastokeskus. 2020b. Miten korona on vaikuttanut matkailuun? Youtube-video. Viitattu 21.5.2021. Saatavissa https://www.youtube.com/watch?v=acn0hFpk30k&ab_channel=Tilastokeskus

Tulevaisuusvaliokunta. 2020. Koronapandemian hyvät ja huonot seuraukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Raportti. Tulevaisuusvaliokunta. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 1/2020. Viitattu 17.6.2021. Saatavissa https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvj_1+2020.pdf

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Turun kaupunki. Archipelago Access -hanke. Turun kaupunki. Viitattu 8.6.2021. Saatavissa <https://www.turku.fi/projekti/archipelago-access-hanke>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021a. Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2021. Sähköinen asiakirja. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 12.5.2021. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-701-4>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021b. Alueellisissa kehitysnäkymissä varovaista positiivisuutta. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 17.6.2021. Saatavissa <https://tem.fi/-/alueellisissa-kehitysnakymissa-varovaista-positiivisuutta>

Työ- ja elinkeinoministeriö. Haku alueiden välisen verkostoyhteistyön temaattisiin verkostoihin ja kehittämisyöhykkeisiin. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 1.6.2021. Saatavissa <https://tem.fi/alueiden-valinen-verkostoyhteistyö>

Uustalo, M. 2020. Rajalliset resurssit esteenä – kuntapäätäjien näkemyksiä pienen kunnan matkailusuunnittelusta. Matkailututkimus. 16 2/2020. Viitattu 9.6.2021. Saatavissa <https://journal.fi/matkailututkimus/issue/view/7006/1106>

Vilkka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Visit Estonia. Noblessnerin huvivenesatama. Visit Estonia. Viitattu 15.6.2021. Saatavissa <https://www.visitestonia.com/fi/noblessnerin-huvivenesatama>

Visit Finland & Business Finland. 2019. Selvitys Suomen matkailuorganisaatioiden toimintamalleista. Pdf. Business Finland. Viitattu 2.6.2021. Saatavissa <https://www.businessfinland.fi/4aaab2/globalassets/julkaisut/visit-finland/tutkimukset/2019/selvitys-suomen-matkailuorganisaatioiden-toimintamalleista.pdf>

Visit Loviisa. 2021. Loviisan vierasvenesatama. Visit Loviisa. Viitattu 9.11.2021. Saatavissa <https://www.visitloviisa.fi/nae-ja-koe/loviisan-laivasilta/loviisan-vierasvenesatama/>

Yhteislupa. 4 erilaista lupaa. Tornion-Muonionjoen-Könkämäenon viehekalastuksen yhteislupa-alue. Viitattu 2.7.2021. Saatavissa <https://yhteislupa.com/>

Yrkehögskolan Novia. 2018. Nyhetsbrev från projektet Smart Marina. Yrkehögskolan Novia. Viitattu 8.6.2021. Saatavissa <https://www.novia.fi/forskning/fui-nyheter/nyhetsbrev-fran-projektet-smart-marina>

Liite 1. Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien teemahaastatteluiden rakenne

Teema 1. Yritystoiminta

Minkälaisia haasteita Kirkonrannan satama- ja lähialue luovat käytännön yritystoiminnalle? Lisäkysymys: - Mitkä ovat alueen tämänhetkiset heikkoudet?

Millaisilla muutoksilla voitaisiin parantaa yritysten toimintaedellytyksiä Kirkonrannan satama- ja lähialueella?

Mitä mieltä olet pienvenesatamissa toteutetuista kehitysratkaisuista ja palvelukonsepteista? Kysymys pohjautuu teorian tietoon. Kysymyksen yhteydessä esitellään siihen liittyvä materiaali lyhyesti kirjallisena tai kuvallisena materiaalina. Lisäkysymykset: Minkälaisia konkreettisia kehitysratkaisuja Kirkonrannan alueella tulisi tehdä? Miten alueen palvelutarjontaa tulisi kehittää?

Minkälaista konkreettista liiketoimintaa Kirkonrannan satama-alueella voisi harjoittaa? Lisäkysymys: Minkälaiset liikeideat sopisivat alueelle?

Teema 2. Matkailu

Millä konkreettisilla muutoksilla Kirkonrannan satama-alueelle keskittyvää matkailua voitaisiin lisätä?

Mihin kohderyhmiin Kirkonrannan satama- ja lähialueen markkinointi tulisi kohdentaa?

Miten Kirkonrannan satama-aluetta tulisi markkinoida? Lisäkysymys: Tulisiko markkinoinnin tapahtua digitaalisesti? Jos kyllä, niin missä kanavissa?

Teema 3. Kunta

Mitä Taipalsaaren kunnan tulisi tehdä yritystoiminnan edistämiseksi Kirkonrannan satama-alueella?

Minkälaisella kumppanuusmallilla kunnan ja yritysten välinen yhteistyö Kirkonrannan satama-alueella tulisi toteuttaa? Vastausvaihtoehdot: osakkuus; alueen matkailuneuvonta, markkinointi ja myynti toteutetaan alueorganisaation osakeyhtiön kautta. Satama- ja lähialueen yrittäjät ovat osakkaina osakeyhtiössä ja toimivat osakeyhtiön osakkaille asettamissa rajoissa edistäen yhteistä päämäärää, 1 vuoden

kerrallaan kestävä jäsenyys; satama-alueen yhteistä yritystoimintaa edistetään yhdistyksen tai muun yhtymän kautta siten, että jokainen jäsen maksaa vuosittain jäsenmaksun, hankeyhteistyö; yhteistyö tapahtuu lähinnä erilaisia hankkeita toteuttamalla ja niihin osallistumalla, yksittäiseen tapahtumaan osallistuminen; yhteistyö keskittyy yksittäisiin tapahtumiin ja niihin osallistumiseen. Ei määrääjoittaista jäsenmaksua, vaan osallistumisesta peritään kertamaksu ja joku muu, mikä?

Millä tavoin kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä tulisi kehittää? Lisäkysymykset: Mitkä ovat onnistuneen yhteistyön edellytykset? Haluaisitteko, että kunnan kanssa olisi aikaisempaa enemmän yhteistoimintaa kuten säännöllisiä kokoontumisia?

Teema 4. Venesatama

Minkälaisilla muutoksilla Kirkonrannan satama-alueesta saataisiin houkutteleva yritystoiminta-alue?

Mitä konkreettisia puutteita Kirkonrannan satama-alueella on tällä hetkellä yritystoiminnan näkökulmasta?

Mihin osa-alueisiin mielestänne Kirkonrannan satama-alueen kehittämisessä tulisi panostaa ja Miksi? Vastausvaihtoehdot: palvelutarjonta, yritysten välinen yhteistyö, infrastruktuuri, markkinointi, erilaistuminen, joku muu, mikä

Liite 2. Kaavoituksen parissa työskentelevien teemahaastatteluiden rakenne

Teema 1. Yritysyhteistyö

Miten Taipalsaaren Kirkonrannan satama-alueen palvelutarjontaa pystyisi parantamaan?

Millä tavalla yritystoimintaa voitaisiin tukea Kirkonrannan alueella?

Millainen yritystoiminta sopisi alueelle?

Teema 2. Matkailu

Kuinka tärkeää on luoda yksittäisestä satama-alueesta erilainen muihin satamiin nähden?

Millä ratkaisuilla Kirkonrannan satama-aluetta voitaisiin elävöittää?

Miten matkailijoiden näkökulma voidaan huomioida satama-alueen kehittämisessä?

Teema 3. Kunta

Millä tavoin kunnan tulisi olla mukana Kirkonrannan satama-alueen kehittämisessä?

Mitkä ovat Kirkonrannan satama-alueen aluekehittämiselle asettamat haasteet?

Miten kunta voi vaikuttaa alueella tapahtuvaan matkailuun?

Mihin konkreettisiin asioihin kunnan tulisi investoida edistääkseen yritystoimintaa Kirkonrannan alueella?

Teema 4. Aluekehittäminen

Miten Kirkonrannan satama-aluetta tulisi kehittää?

Mitkä ovat Kirkonrannan alueen vahvuudet ja heikkoudet?

Miten muuttaisit Kirkonrannan satama- ja lähialueen kaavoitusta?

Liite 3. Yrittäjien ja yritystoiminnan parissa työskentelevien teemahaastatteluissa
hyödynnetty lisämateriaali

<https://drive.google.com/file/d/1RU3ObSGmFVU1cVMldrSMuJOYvk-zdR3pK/view?usp=sharing>